

1ο

ΔΗΜ.

ΣΧΟΛΕΙΟ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙ

ΑΝΔΡΕΑΣ

Τ
4956
Μ

ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΡΟΥΜΛΟΥΚΙΟΥ

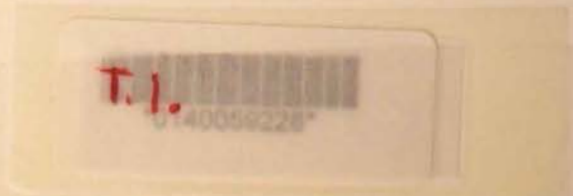
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Αριθμός εισαγωγής 107672
Ημερομηνία εισαγωγής 30-4-2003
Ταξινομικός αριθμός 398.094956

↓

ΠΛ

(1002)

Δ Ω Ρ Ε Α
Μηαυνησία Ελευα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1- 2
- ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3- 4
1) ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΕΩΣ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ	5- 8
2) ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ	9- 12
3) ΔΟΜΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ	13- 16
4) ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΦΟΡΕΣΙΑ	17- 26
5) ΑΝΔΡΙΚΗ ΦΟΡΕΣΙΑ	27- 30
6) ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΣΚΕΥΗ- ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ	31- 34
7) ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	35- 38
8) ΕΘΙΜΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΗΣ	39- 42
9) ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΑΡΡΑΒΩΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ	43- 46
10) ΕΘΙΜΑ ΘΑΝΑΤΟΥ	47- 50
11) ΕΘΙΜΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ	51- 54
12) ΕΘΙΜΑ ΑΠΟΚΡΕΩΝ - ΠΑΝΗΓΥΡΙΟΥ - ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΥ	55- 58
13) ΕΘΙΜΑ ΠΑΣΧΑ	59- 62
14) ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΠΟΥ ΠΗΡΑΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ Γ' ΤΑΞΗΣ	63- 65
- ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΑΣΚΑΛΩΝ 1ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	
- ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ 1ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΠΟΥ ΕΡΓΑΣΘΗΚΑΝ	
- ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	
- ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΕΔΩΣΑΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ	

T.I.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ανθρωπότητα περνά την κρίσιμη καμπή ενός μετασχηματισμού, μέσα από την τάση της παγκοσμιοποίησης που επικρατεί σήμερα στον πλανήτη μας, που φαίνεται να παίρνει διαστάσεις κοσμογονικές. Μέσα σ'αυτή την εξέλιξη, αλλάζει και η πατρίδα μας όψη και πνεύμα.

Ν'αντισταθεί κανείς πεισματικά στο πνεύμα των καιρών είναι ματαιοπονία και άρνηση. Είναι εξίσου όμως άρνηση ν'αφήσει τον εαυτό του να παρασυρθεί ανεξέλεγκτα από το ρεύμα να ξεριζωθεί από τη ζωντανή παράδοση, από τις εθνικές του ρίζες. Πιστεύουμε ότι παρακολουθώντας όλες τις παγκόσμιες εξελίξεις, διατηρώντας όμως τις ηθικές μας αρχές και αξίες, τα ήθη, έθιμα και παραδόσεις του τόπου μας, συμβάλλουμε στην πορεία του γένους μας, όπως επιβάλλεται από τη μακραίωνη ιστορία του.

Μ'αυτές τις σκέψεις και προβληματισμούς, σχεδιάσαμε και πραγματοποιήσαμε αυτή την εργασία - έρευνα με τους μαθητές του Σχολείου μας και τους συναδέλφους, πιστεύοντας ότι ικανοποιούμε την ανάγκη διατήρησης της ιδιαίτερης ταυτότητας του έθνους μας και την ανάγκη του παιδιού να ανήκει σε μια ομάδα με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, εθνικά, θρησκευτικά, ιστορικά και πολιτιστικά. Πυρήνας αυτών των στοιχείων είναι και τα ήθη, έθιμα και παραδόσεις του τόπου μας.

Στόχος μας για τους μαθητές ήταν να ανακαλύψουν και να ξεδιπλώσουν τις δημιουργικές τους ικανότητες, να καλλιεργήσουν και να βελτιώσουν τις σχέσεις τους με τους συμμαθητές τους και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον που συνεργάστηκαν για την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας. Να αναλάβουν πρωτοβουλίες, εφευρίσκοντας λύσεις, να βελτιώσουν το λεξιλόγιο τους. Να αποδεχθούν όρια και περιορισμούς μέσα στην ομάδα που εργάστηκαν και την ανάγκη ύπαρξης και εφαρμογής κανόνων. Να αναπτύξουν φιλίες, πειθαρχία, σεβασμό και αυτοεκτίμηση της προσωπικότητας τους.

Αποδείχθηκε μέσα από την εργασία, ότι κάθε παιδί αποτελεί μια ξεχωριστή και ιδιαίτερη προσωπικότητα με τεράστιες δυνατότητες και περιμένει να του δοθούν εκείνες οι ευκαιρίες όπου θα αναπτύξει πέρα από την ομαδικότητα και την ατομικότητα του.

Αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω θερμά τους συναδέλφους μου για το ενδιαφέρον, την εργατικότητα, τη συνεργασία και την υπευθυνότητα που επέδειξαν, τους μαθητές του σχολείου μας που ήταν οι πρωταγωνιστές αυτής της προσπάθειας, το Κ.Α.Π.Η Αλεξανδρείας, τη Δημοτική Βιβλιοθήκη, το Λαογραφικό όμιλο Ντόπιων Αλεξανδρείας " ΤΟ ΡΟΥΜΛΟΥΚΙ " και όλους όσους συνέβαλλαν, επώνυμους και ανώνυμους στην ολοκλήρωση αυτής της εργασίας, ευελπιστώντας ότι προσθέτουμε ένα λιθαράκι στην εκπαίδευση και στην πολιτιστική κληρονομιά της πατρίδος μας.

ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
Δ/ΝΤΗΣ
1ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη διάρκεια της δεκαετίας του '70 υπήρξε έντονο ενδιαφέρον και ανησυχία για τα περιβαλλοντικά προβλήματα. Διοργανώθηκε μια σειρά διεθνείς πρωτοβουλίες στις οποίες αναγνωρίστηκε η σπουδαιότητα του θεσμού της εκπαίδευσης για την προώθηση της καινούργιας περιβαλλοντικής προβληματικής.

Στα πλαίσια του προγράμματος για την περιβαλλοντική εκπαίδευση έγινε από το 1ο Δημοτικό Σχολείο Αλεξάνδρειας μια δημιουργική μεθοδολογική προσπάθεια προσέγγισης της τοπικής ιστορίας με θέμα: "Ήθη και έθιμα του Ρουμλουκιού".

Η εργασία αυτή έχει σκοπό την έρευνα των παραδοσιακών εκδηλώσεων της πνευματικής της κοινωνικής και της καθημερινής ζωής του Ρουμλουκιού, που χαρακτηρίζονται από πολύχρονη ιστορία, καθώς και των εκδηλώσεων εκείνων που αν και σύγχρονες εξομοιώνονται κατά τρόπο πλήρη με τις παραδοσιακές.

Η προσήλωση στις παραδόσεις, στα ήθη, στις συνήθειες του τόπου αποτελεί την πολιτισμική μας θωράκιση, γύρω από τον εθνισμό μας, τους οραματισμούς μας, την ταυτότητα μας που πρέπει να διατηρείται αναλλοίωτη μπροστά στις κοσμογονικές μεταλλάξεις που κάθε τόσο συντελούνται.

Σ' ένα πλαίσιο αξιών η προσπάθεια διατήρησης και ανάδειξης της παράδοσης μπορεί να θεωρηθεί το πρώτο βήμα, μια καινούρια σελίδα, στην ιστορία της Ευρωπαϊκής εκπαίδευσης. Μπορεί και πρέπει να προσεγγίσει όλους τους μαθητές, ακόμα και τους λιγότερο χαρισματικούς, προβάλλοντας την αρχή ότι η ενασχόληση με την παράδοση είναι πολιτισμός γιατί δίνει τη δυνατότητα στα πρόσωπα και στους λαούς να διερευνούν, να εκφράζονται, να επικοινωνούν και να δημιουργούν.

Η εργασία διεκπεραιώθηκε από 15 ομάδες μαθητών της Γ', Ε' και της ΣΤ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Έγινε κατ' αρχήν συλλογή στοιχείων, φωτογραφικού υλικού από διάφορες πηγές (βιβλία, περιοδικά, τοπικές εφημερίδες). Πάρθηκαν συνεντεύξεις με την επίβλεψη των υπεύθυνων εκπαιδευτικών. Αφού έγινε επεξεργασία των στοιχείων καταγράφηκαν χωριστά ανάλογα με το περιεχόμενο. Καθοδηγητές στην όλη αυτή προσπάθεια είναι οι υπεύθυνοι της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης :

- Γκαβαρδίνας Κων/νος, Δ/ντής του 1ου Δημοτικού Σχολείου.
- Μπαμπίνα Έλενα εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής
- Δούμπλα Αμυδαλιά εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Είναι αυτονόητο ότι η εργασία αυτή απέχει πολύ από το να περιβάλλει- προβάλλει πλήρως το απέραντο θέμα από οποιαδήποτε σκοπιά κι αν το κοιτάξει κανείς. Η εμβριθεία και η πληρότητα σε βάθος ανήκει στους ειδικούς.

Παρ' όλα αυτά, αποτολμά μια γενική προσέγγιση που να κατατοπίζει τον αναγνώστη επιγραμματικά, περιληπτικά, αλλά ουσιαστικά, γύρω από τις διαστάσεις του θέματος και τις δυνατότητες μελέτης που εμπεριέχει.

Ιωάννα Καλύβα
Εκπαιδευτικός

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ
ΕΩΣ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

ΔΗΜΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΟΪΝΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΘΕΟΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛ
ΚΟΥΖΙΩΡΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΜΠΑΜΠΙΝΑ ΕΛΕΝΑ

Ρουμλουκι ονομαζόταν το τμήμα του κάμπου της Ημαθίας, που διασχίζει ο ποταμός Αλιάκμονας και το οποίο απλωνόταν από τα υψώματα των Πιερίων μέχρι τα όρια του Βάλτου των Γιαννιτών και κάτω από τα υψώματα της Βέροιας μέχρι τον Λουδία. Η ονομασία Ρουμλουκι δόθηκε από τους Τούρκους και σήμαινε Ελληνικός τόπος (Ελληνότοπος - Ρωμιότοπος)

Από την μυθολογία και αρχαίες μαρτυρίες προκύπτει ότι οι προϊστορικοί κάτοικοι της περιοχής ήταν οι Πελασγοί. Με την ονομασία Ημαθία (από την άμμο) γνωρίζει και την περιοχή ο Όμηρος και την αναφέρει να γειτονεύει με την Πιερία.

Ο πρώτος οικισμός που συναντάμε, περίπου επί των ορίων του Ρουμλουκιού, είναι ο προϊστορικός οικισμός της Νέας Νικομήδειας, που είχε ζωή περίπου από το 7.000 π.χ. μέχρι το 5.000 π.χ.

Οι Πελασγοί φέρονται με διάφορα ονόματα και συγκεκριμένα στην περιοχή η ονομασία

του ήταν Φρύγες. Ένας Φρυγικός οικισμός βρέθηκε στην περιοχή της Βεργίνας. Παράλληλα εμφανίζεται ένας προϊστορικός οικισμός στην περιοχή της σημερινής Κυψέλης. Το 2000 π.χ. εμφανίζονται στην περιοχή οι Αχαιοί οι οποίοι συγχωνεύονται με τους αυτόχθονες κατοίκους της περιοχής. Ένα τμήμα όμως των παλαιότερων κατοίκων απωθούνται προοδευτικά προς την Μικρά Ασία. Το 1400 π.χ. εμφανίζονται στην περιοχή και οι Βοττιαίοι Κρητομινωικής καταγωγής.

Το 800 π.χ. στην διάρκεια της περιόδου, εμφανίστηκε μια άλλη ελληνική φυλή η οποία εγκαθίσταται στην περιοχή του ορεινού όγκου των Πιερίων. Πρόκειται για το "Δωρικόν τε και Μακεδονικό έθνος". Τμήματα αυτών είναι οι Ορέστες (από την Ορεσιτίδα) και από αυτούς προήλθε το γένος των Αργεάδων απογόνων δηλ. Του Αργέα. Αυτοί εγκαταστάθηκαν στην παράλια πεδιάδα μεταξύ του Ολύμπου και Αλιάκμονα διώχνοντας του Βοττιείς και τους Πιέρες.

Η αρχαιότερη εικόνα του Μακεδονικού Βασιλείου είναι μια χαλαρά οργανωμένη κοινωπία.

Πρωτεύουσα τους, οι Αίγες. Στη θέση, πιθανόν, της σημερινής Αλεξάνδρειας ήταν η αρχαία Άωρος.

Η ανάπτυξη της Μακεδονίας αρχίζει με τον βασιλιά Αρχέλαο. Με την εισβολή των Περσικών στρατευμάτων το 513 π.χ. η Μακεδονία δεν έχει την δυνατότητα να προβάλλει αντίσταση. Οι Μακεδόνες όμως ενεργούν σαν πληροφοριοδότες της υπόλοιπης Ελλάδας και μετά την μάχη των Πλαταιών και την υποχώρηση των Περσικών στρατευμάτων (εξαφανίζουν, καταστρέφουν) τα υπολείμματα του Περσικού Στρατού. Τότε έγινε και η μεταφορά της πρωτεύουσας στην Πέλλα.

Με την άνοδο του Φιλίππου Β' 359-336 π.χ. αρχίζει η ένδοξη εποχή του Μακεδονικού

Βασιλείου. Ο Φίλιππος οργανώνει τον Μακεδονικό στρατό και ο Αλέξανδρος ο Γ' βρίσκει ένα κράτος σε πρωτοφανή άνοδο.

Στη σύντομη βασιλεία του Μέγα - Αλέξανδρου η Μακεδονία φτάνει στην απώγειο της δόξας της. Ο Αλέξανδρος έκανε γνωστή την Ελλάδα στα πέρατα της Οικουμένης. Ο Ελληνικός πολιτισμός άφησε τα σημάδια του σε όλους τους γνωστούς λαούς της αρχαιότητας και η Ελληνική γλώσσα έγινε μία παγκόσμια γλώσσα.

Η μορφή του έγινε μύθος - θρύλος σε όλους τους λαούς και άφησε τα σημάδια του

σ' όλες τις παραδόσεις των λαών της περιοχής.

Στις 23 Ιουνίου 168 π.χ. οι Ρωμαίοι εισέβαλαν στον κάμπο και βοήθησαν στην ανάπτυξη των πόλεων Βέροιας και Θεσ/νίκης αλλά δεν βοηθούν να αναπτυχθεί κάποιο χωριό στον κάμπο του Ρουμλουκιού.

Η αρχαία Άλωρος βρισκόταν στην περιοχή της σημερινής Αλεξάνδρειας.

Όταν η Άλωρος κατακτήθηκε από τους Ρωμαίους, από την πρώτη μέρα της Ρωμαϊκής κατάκτησης η περιοχή υπέστη διάφορες ταλαιπωρίες και μεταβολές. Τα πλούσια εδάφη της δόθηκαν σε Ρωμαίους και έτσι πολλοί από αυτούς εγκαταστάθηκαν εκεί. Εκτός από τη δήμευση και εκμίσθωση των Βασιλικών κτημάτων, ο φόβος και οι έκτακτες παροχές για τη συντήρηση και τον εφοδιασμό των ρωμαϊκών στρατευμάτων είχε σαν συνέχεια τον

οικονομικό μαρασμό των κατοίκων του Μακεδονικού κράτους.

Τον 15 μ.χ. η γύρω περιοχή και η Ἄλωρος απαλλάχτηκαν από τη κακοδιοίκηση των ανθυπάτων, που εισπράττανε παράνομους φόρους για τους ίδιους και πέρασαν απ'ευθείας κάτω από τον έλεγχο του αυτοκράτορα Τιβέριου, ενώ η Μακεδονία έγινε αυτοκρατορική επαρχία. Επί Κλάδιου όμως το 44μ.χ. επανήλθε στο παλιό σύστημα της "συγκλητικής επαρχίας". Ο οικονομικός μαρασμός πρέπει να ήταν μέρος της τακτικής των Ρωμαίων, ώστε να γίνει πιο εύκολος εκλατινισμός των κατοίκων της περιοχής πράγμα που προσπαθούσαν να το πετύχουν οι Ρωμαίοι. Έτσι εκτός από τις Βίαιες στρατολογήσεις νέων της περιοχής, που αναφέραμε, αργότερα παρατηρείται το φαινόμενο να προσχωρούν στις λεγεώνες Ρωμαίων.

Κατά τους Βυζαντινούς χρόνους οι Αυτοκράτορες οχυρώνουν τα Μακεδονικά Φρούρια - Οχυρά γιατί η Μακεδονία είναι το σημαντικότερο πέρασμα του Ευρωπαϊκού χώρου. Παρόλη την οχύρωση δέχεται πολλές επιδρομές από Γότθους-Ούνους Αβάρους και κυρίως από Βουλγάρους. Για τρεις αιώνες περίπου η περιοχή καταδυναστεύεται από τις επιδρομές τους.

Οι Αυτοκράτορες της Μακεδονικής δυναστείας και κυρίως ο Βασίλειος ο Β' ο Βουλγαροκτόνος έδωσαν λύση στο πρόβλημα. Την εξασθένηση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας ακολουθεί και η Μακεδονία. Γι'αυτό τον λόγο και δεν μπορεί να αντισταθεί στους Τούρκους που την κατέκτησαν προοδευτικά..

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

ΔΗΜΟΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΘΩΜΑΣ
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΜΠΑΜΠΙΝΑ ΕΛΕΝΑ

Στην σκοτεινή περίοδο της Τουρκοκρατίας το Ρουμλούκι αισθάνθηκε με έντονο τρόπο την καταπίεση του κατακτητή και τα δεινά της δουλείας.

Την παραμονή της Ελληνικής Επανάστασης η περιοχή ήταν έτοιμη ψυχικά για την συμμετοχή της στον αγώνα. Επειδή όμως ήταν κοντά στα μεγάλα τουρκικά κέντρα δέχθηκε πρώτη την επίθεση των Τούρκικων στρατευμάτων και ο ξεσηκωμός πνίγηκε στο αίμα.

Όταν κατά το 1822 επαναστάτησε η Νάουσα και η Βέροια με τους οπλαρχηγούς του Ολύμπου και Ναούσης οι αρχές της Βέροιας οι οποίες είχαν αντιληφθεί τις προθέσεις συνέλαβαν τους προκρίτους τους οποίους κράτησαν ως όμηρους και συγχρόνως ειδοποίησαν την Θεσσαλονίκη να στείλει στρατιωτικές ενισχύσεις. Στις 21 Φεβρουαρίου 1822 μαζί με τον οπλαρχηγό της Έδεσσας Γάτσο και 1.800 παλληκάρια επιτέθηκαν εναντίον της Τουρκικής φρουράς της Βέροιας, χωρίς όμως αποτέλεσμα.

Ο Καρατάσος και ο Γάτσος με τους συντρόφους φθάνουν στο Μεσολόγγι μπαίνουν κάτω από τις διαταγές του Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου και συνεχίζουν τον αγώνα που άρχισαν στη Μακεδονία.

Έτσι ενώ στη Ν. Ελλάδα ιδρύεται από το 1830 ανεξάρτητο Ελληνικό Βασίλειο η Μακεδονία παραμένει άλλα ογδόντα περίπου χρόνια κάτω από τον Τουρκικό ζυγό. Επιπλέον έχει να αντιμετωπίσει έναν αδυσώπητο εχθρό τον Βούλγαρο Κομιτατζή, ο οποίος κάτω από την τουρκική κάλυψη κάνει τα πάντα για να εξοντώσει τον ελληνισμό της. Μετά την απελευθέρωση η εξέλιξη της ακολούθησε βραδυ ρυθμό. Δεν ήταν εύκολο ν' αλλάξει μια κατάσταση που δημιούργησε τουρκική κατοχή μισής χιλιετηρίδας. Γι' αυτό άρχισε να αποβάλλει κάτω από τις Ευρωπαϊκές επιδράσεις των εχθρών και φίλων που πέρασαν από 'δω.

Στα μέσα περίπου του 18ου αιώνα που αρχίζει στον κάμπο να αναπτύσσεται δυναμικά ένα κεφαλοχώρι, που κατάφερε μέχρι τις μέρες μας να γίνει πόλη. Πρόκειται για τον Γιδά, τη σημερινή Αλεξάνδρεια. Αν σκεφτεί κανείς ότι χρειάστηκε να περάσει ολόκληρη η Βυζαντινή περίοδος και η Τουρκοκρατία για να ξαναδημιουργηθεί μια πόλη στο Ρουμλούκι, αξίζει να δούμε την πορεία ανάπτυξης του χωριού Γιδάς, αρχίζοντας από την ονομασία.

Η σημερινή Αλεξάνδρεια ονομαζόταν Γιδάς μέχρι το 1953, οπότε στο Δημοτικό Συμβούλιο - με πρόεδρο τον Ι. Πετρίδη - αποφασίστηκε η μετωνομασία σε Αλεξάνδρεια. Το παλιό όνομα προέρχεται:

1. Από τη Βυζαντινή οικογένεια των Γίδων, οι

οι οποίοι ήταν γαιοκτήμονες.

2. Από το ιερό ζώο των κατοίκων τη γίδα ή από το γεγονός ότι οι κάτοικοι έτρεφαν πολλές γίδες σαν οικοσίτα ζώα.

3. Από την ένωση γη και είδα = Γηδά, όταν ο Μέγας Αλέξανδρος διέκρινε από την Πέλλα ένα κομμάτι γης στην απέραντη θάλασσα.

Βέβαια υπάρχουν πολλές παραλλαγές: άλλοι στη θέση του Αλέξανδρου έβαζαν πως ναυτικοί από τη Πέλλα που χάθηκαν σε τρικυμία, φώναζαν "γη είδα", μόλις

έφθασαν εδώ. Άλλοι υποστηρίζουν πως η Βασίλισσα Βεργίνα ή ακόμα ένας στρατηγός της φώναζαν το "γη είδα" από το ανάκτορο στα Παλατίσια. Όλες όμως οι μυθοπλαστικές παραλλαγές συμφωνούν στο γη και είδα = Γηδά - Γηδά.

4. Από την ένωση Γη και οδός = Γηδάς, γιατί η περιοχή ήταν κόμβος πολλών δρόμων.

Κατά το Μακεδονικό αγώνα (1903-1908) οι κάτοικοι πήραν μέρος στην καταδίωξη των κομιτατζήδων και διακρίθηκαν στον αγώνα. Στα 1905 ο αγώνας μεταφέρεται στη λίμνη των Γιαννιτών (Ποιήμα).

Στην περιοχή του ρουμλουκιού δρούσε κατά το 1904 το ολιγόριθμο σώμα του καπετάν Θεοχάρη Κούγκα ή Γιδιώτη.

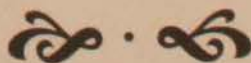
Στα τέλη του 1904, το Γενικό Προξενείο Θεσσαλονίκης προτείνει η αρχηγία των ένοπλων δυνάμεων να ανατεθεί σε αξιωματικούς που υπηρετούσαν στο προξενείο. Έτσι στις αρχές του 1905 μπήκε για πρώτη φορά οργανωμένο Ελληνικό σώμα του Κωνσταντίνου Μπουκουβάλα.

Η βάση του ήταν στην καλύβα του τσεκρή. Ο Μπουκουβάλας παρέμεινε αρχηγός στο Βάλτο των Γιαννιτών ως το 1905.

Το 1912-13 με τους Βαλκανικούς πολέμους έγινε δυνατή η Απελευθέρωση της Μακεδονίας.

Στις 18 Οκτωβρίου 1912 εισήλθαν τα Ελληνικά Στρατεύματα στον Γιδά. Η περιοχή του Ρουμλουκιού ενσωματώθηκε στην Ελλάδα και έγινε μέρος του Ν. Ημαθίας.

ΔΟΜΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΗΝ
ΑΡΧΗ ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΣΟΥΡΑΝΤΑΝΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ
ΤΣΙΒΟΥΛΑ ΙΩΑΝΝΑ
ΠΑΝΤΣΙΟΠΟΥΛΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΜΠΑΜΠΙΝΑ ΕΛΕΝΑ

Η περιοχή του Ρουμλουκιού περιλαμβάνει πενήντα δύο (52) χωριά. Σχεδόν όλα είναι στον κάμπο της Κ. Μακεδονίας, σε εύφορα εδάφη που ποτίζονται από τα νερά του Αλιάκμονα και του Λουδία.

Άλλωστε μεγάλο μέρος της περιοχής είναι εκεί που παλιότερα υπήρχε η λίμνη των Γιαννισών.

Η εδαφολογική διαμόρφωση της περιοχής, λόγω της πλούσιας βλάστησης και των πολλών παλιότερα δασών και βοσκοτόπων συντέλεσε στο να είναι η οικονομία της γεωργοκτηνοτροφική. Κάποια άλλα επαγγέλματα των κατοίκων ήταν γανωτήδες, τσαγκάρηδες, ράφτες και φυσικά δάσκαλοι και ιερείς.

Η ζωή στα χωριά ήταν απλή και δεν επικοινωνούσαν με ξένα χωριά. Για τις ανάγκες τους ταξίδευαν ελάχιστες φορές ως την Βέροια και ακόμη πιο σπάνια ως την Θεσ/νίκη.

Στην περιοχή μετρημένοι ήταν οι Τούρκοι που έμεναν μόνιμα. Οι χωρικοί για να ζήσουν δούλευαν στα Τουρκικά κτήματα.

Ο φόρος ήταν το 60% της σοδειάς και οι γεωργοί αναγκάζονταν να μηχανεύονται πολλούς τρόπους για να παρουσιάσουν μικρότερη σοδειά.

Στην κτηνοτροφία όμως δεν επέβαλαν φόρο γι' αυτό και σχεδόν όλοι οι χωρικοί στο σπίτι τους ή και έξω στα βοσκοτόπια έκτρεφαν πολλά ζώα.

Οι Τούρκοι παρείχαν σπίτι μόνο σε όσους καλλιεργούσαν γη, τους άλλους τους έδωχαν από τα χωριά. Ο μόνος που δεν καλλιεργούσε ήταν ο παπάς του χωριού και σ' αυτόν επέβαλλαν φόρο δύο λίρες το χρόνο.

Τα χωριά διοικούνταν από τον Μουχτάρη (Πρόεδρο) και τους αγάδες (Συμβούλους) που εκλεγόταν μετά από συγκέντρωση των χωρικών στον νάρθηκα της εκκλησίας.

Στο κοινοτικό συμβούλιο μέλη απαραίτητα ήταν ο δάσκαλος και ο ιερέας του χωριού.

Τα σπίτια του χωριού ήταν μακριά το ένα από το άλλο. Εκτός από την κύρια κατοικία υπήρχαν και άλλα κτίρια όπως ο φούρνος, ο στάβλος, η αποθήκη για τα γεννήματα.

Σε κάθε σπίτι έμενε η οικογένεια του πατέρα, των παντρεμένων αγοριών και των ελεύθερων άλλων παιδιών του.

Τα αγόρια της οικογένειας από μικρά μάθαιναν να βοηθούν τον πατέρα στις δουλειές της στάνης και του αγρού.

Τα κορίτσια βοηθούσαν την μητέρα στις δουλειές του σπιτιού και στον αργαλειό.

Οι περισσότεροι γάμοι γινόταν μετά από προξενιό και σύμφωνα με τις επιθυμίες των γονέων των παιδιών. Καμμιά φορά αν τα παιδιά είχαν άλλη άποψη αποφάσιζαν να κλεφτούν.

Οι κανόνες που όριζαν την συμπεριφορά των κατοίκων, ανδρών και γυναικών, εκείνης της εποχής ήταν ιολύ αυστηροί αλλά και επιβεβλημένοι για την επιβίωση των κατοίκων στις δύσκολες συνθήκες που επικρατούσαν εκείνα τα χρόνια.

ΔΗΜΟΣΙΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΦΟΡΕΣΙΑ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΛΙΑΜΠΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ
ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ ΣΟΦΙΑ
ΜΗΤΣΙΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
ΒΛΑΧΑΚΗ ΑΘΗΝΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΤΣΟΓΛΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ

Η ιδιόρρυθμη φορεσιά των γυναικών και ιδιαίτερα ο πρωτότυπος κεφαλόδεσμος που συνηθίζεται από όλες τις γυναίκες σε όλα τα χωριά, περνά, στον τόπο για σημάδι ελληνικής καταγωγής. Αν βρεθεί (που και που) καμιά να βάλει αντί για κεφαλόδεσμο μαντήλι, λογίζεται από τους ντόπιους, ακόμα και αν εξακολουθεί να φορεί πιστά όλα τα μέρη της φορεσιάς πως περιφρονεί τα πατροπαράδοτα. Γιατί το κατσούλι, ο κεφαλόδεσμος σκεπάζει τ'αυτιά και τους κροτάφους και μοιάζει με αρχαία περικεφαλαία.

Όταν ρωτήσει κανείς τις γυναίκες εάν έχουν όλες την ίδια φορεσιά απαντούν : Όλες φοράμε το κατσούλι. Γιατί πιστεύουν ότι το φορούν από την εποχή του Μέγα - Αλέξανδρου σύμφωνα με την παράδοση που λέει πως ο Αλέξανδρος για να τιμωρήσει για τη δουλειά τους τους άνδρες και ν'αταμείψει τις γυναίκες που την ώρα της μάχης δεν πάψανε να κουβαλούν νερό στο στρατό, έβγαλε από τους άνδρες τις περικεφαλαίες και τις έδωσε στις γυναίκες.

Η παράδοση που αναφέρεται στο σχήμα του κεφαλόδεσμου των γυναικών του Ρουμλουκιού όπως είναι γνωστό, είναι διαδεδομένη στη Θεσ/νίκη και στο Βελβεντό της Πιερίας. Αλλά στο Ρουμλούκι που όλοι πιστεύουν όπως άλλωστε και σε όλη τη Μεκεδονία πως κατάγονται από το Μέγα - Αλέξανδρο, η παράδοση αιτιολογεί το σχήμα του κεφαλόδεσμου (φαίνεται εντελώς δικαιολογημένη).

Με το να φοριέται μάλιστα ο κεφαλόδεσμος που τόσο μοιάζει με περικεφαλαία, μόνο στο Ρουμλούκι, στην περιοχή δηλαδή της Πέλλας, της πατρίδας του Μέγα Αλέξανδρου, δικαιολογεί την υπόθεση πως εκεί πρωτακούστηκε η παράδοση.

Πολλά όμως και από τα κομμάτια της φορεσιάς του Ρουμλουκιού όπως ο σαγιάς, τα μπρουμάνικα, το ζωνάρι με τις ασημένιες πούλιες που θυμίζει αρχαίο Θώρακα, έχουν χωρίς αμφιβολία πολύ παλιά παράδοση.

Από τη Ρουμλουκιώτικη φορεσιά λείπει το φόρτωμα με υφάσματα, που εμποδίζει να δείχνονται οι γραμμές του σώματος, πράγμα που χαρακτηρίζει τις περισσότερες ελληνικές φορεσιές.

Τα κορίτσια, οι νύφες και οι μπάμπες έχουν όλες την ίδια φορεσιά με διαφορετικά διακριτικά γνωρίσματα, κυρίως στον κεφαλόδεσμο.

Στη νυφιάτικη φορεσιά, τα χρυσά είναι όμοια με την καθημερινή και τη γιορτινή. Η νυφιάτικη όμως έχει περισσότερη πολυτέλεια στα υφάσματα και πιο πλούσιο διάκοσμο. Τις καθημερινές στη δουλειά φορούν την πιο χαλασμένη, χωρίς κανένα στολίδι ενώ στις γιορτές αλλάζουν και στολίζονται.

Τα υφάσματα που χρησιμοποιούνται για τη φορεσιά γίνονται από τις γυναίκες στον τόπο. Πολύ λίγα είναι ξενικά, όπως η τσόχα για το κοντόσι και ο κατηφές για τις ποδιές του σαγιά. Μεταξωτά υφάσματα μεταχειρίζονται σε εξαιρετικές περιστάσεις μόνο οι νύφες και οι νιόπαντρες (για το νυφιάτικο εσωτερικό επενδυτή, το αντιρί, καθώς και τα μεταξωτά μαντήλια). Όλα τα υφάσματα, τα πανιά, της φορεσιές τους είναι από μπαμπάκι ή μαλλί. Παλιότερα τα κάναμε από λινάρι που είχαν άφθονο στους κάμπους τους.

Οι ραφτάδες στο Ρουμλούκι ράβανε και κεντούσανε όλα τα εξωτερικά γυναικεία και αντρικά φορέματα, όπως στους γυναικείους σαγιάδες, τα κοντόσια, τα μπρουμάνι και το χρυσοτέμπερο, τις αντρικές μπουλμπότσες, τα γιλέκα, τα μείντάνια.

Τα γυναικεία προικιάτικα τα κεντούν ή μ'ασημένα γαϊτάνια ή με χρυσά γαϊτάνια. Όλα τα γαϊτάνια που τα αγοράζουν στη Θεσ/νίκη και στη Βέροια, τα ράβουν πάνω στα υφάσματα σε διάφορα σχήματα που τα περισσότερα τους είναι τυπικά ξέροντας καλά ποιά σχέδια ταιριάζουν για κάθε είδος ένδυμα.

Τα κοσμήματα της φορεσιάς τους, η στολισιά, που τα προμηθεύονται από τους χρυσοκούς τους κοαμτζήδες, της Βέροιας και σπανιότερα της Θεσσαλονίκης είναι πολλά και ποικίλα.

Οι πιο περιποιημένες καλές τραχηλιές, έχουν στο γύρο κέντημα φαντό στον αργαλειό, τα σταυρουδάκια, που μπαίνουν κατακόρυφα στη σειρά κατά μήκος του ανοίγματος. Άλλες πάλι έχουν κλαδιά κεντημένα με χρυσόνημα, που πιάνουν ολόκληρη την επιφάνεια της τραχηλιάς.

Οι περασμένες στην ηλικία γυναίκες, δηλαδή παντρεμένες και οι μπάμπες όπως τις λένε, προσέχουν να κλείνουν διακριτικά την τραχηλιά τους μπρος στο στήθος, για να φαίνεται η χρωματιστή φανέλα όπως κάνουν οι νέες που καμαρώνουν τα νιάτα τους. Έτσι η μπάμπω τυλίγει και το λαιμό της μ'ένα τσεμπέρι γαλάζιο σκούρο ή καφίσιο που το δένει μπρος στο στήθος αφήνοντας να φαίνονται οι άκρες του.

Η τραχαλιά έχει και άλλο σχήμα σε πολλά χωριά. Γίνεται από δύο κομμάτια πανί. Το κάτω κομμάτι είναι άσπρο και το επάνω από κόκκινο μπουχασί. Τα κομμάτια αυτά είναι ραμμένα μαζί και σουρωμένα πάνω σε μια ταινία που τη δένουν πίσω στο λαιμό. Το είδος αυτό της τραχηλιάς, που το βρίσκουμε και αλλού π.χ Σαρακατσάνους, δεν έχει κανένα άνοιγμα, σκεπάζει ολόκληρο το στήθος και φοριέται τις καθημερινές από τις νεώτερες.

(Το αντιρί). Πάνω από το πουκάμισο και την τραχηλιά στη νυφιάτικη φορεσιά φορούν το αντιρί και στην καθημερινή ή γιορτινή το σαγιά. Το αντιρί, ο γνωστός σε πολλά ελληνικά μέρη μεταξωτός μόσφορος επενδυτής θεωρείται στο Ρουμλούκι δείγμα πολυτέλειας. Δεν ανήκει στην αρχική φορεσιά. Είναι κομμάτι της αστικής φορεσιά που το μιμήθηκε η χωρική. Γι' αυτό φοριέται μόνο από τις πλούσιες νύφες και από τις νιόπαντρες για τρεις ή τέσσερις μήνες μετά το γάμο τους. Όταν το φορούν διακρίνεται μόνο στα δύο πλάμα

κάτω από το σαγιά. Το αντιρί είναι από τα προαιρετικά δώρα του γαμπρού, γι' αυτό όσο καλύτερο είναι, τόσο το δείχνει με καμάρι η νύφη στις φίλες της. Οι πιο πλούσιες νύφες έχουν και δεύτερο αντιρί, που το ύφασμά του το δωρίζει στη νύφη ο νονός στη στεφάνωση.

Το πλούσιο μεταξωτό ύφασμα, για το αντιρί έχει γαλάζιο μαβί, κίτρινο ή μαύρο γενικό χρωματισμό.

Ο σαγιάς, ο μακρύς επενδυτής με το ιδιόρρυθμο σχήμα, είναι το σημαντικότερο κομμάτι της φορεσιάς τους. Μπαίνει πάντα πάνω από το ποκάμισο στην καθημερινή ή γιορτινή φορεσιά και αποτελεί μαζί με το κατσούλι το καμάρι της Ρουμλουκιώτισσας, καθώς είναι καινούριος, είναι καλός είναι πρεπούμενος, συνηθίζουν να λένε.

Ο κεφαλόδεσμος τους, το κατσούλι, ο επενδυτής τους, ο σαγιάς, και το μαγκλικουτάρι, είναι τα πιο χαρακτηριστικά και σημαντικά κομμάτια της φορεσιάς τους, γι' αυτό και σ' αυτά κυρίως βρίσκουμε, να φανερώνεται αυστηρότατη τήρηση των εθίμων τους.

Τη γυναικεία φορεσιά αποτελούν η χοντρή μάλλινη φανέλα, το χοντρό ή λεπτό μπαμπακερό ποκάμισο, η τραχηλιά, ο μακρύς επενδυτής (ο σαγιάς) το κοντογούνι, το κοντόσι τα πρόσθετα μανίκια, το ζουνάρι, η ποδιά, το χειμώνα οι μάλλινοι επενδυτές το κατόπι και το κοντογούνι, οι κάλτσες, τα σκουφούνια, οι μουντούρες, τα γεμενιά ή τα μποτίνια. Ο κεφαλόδεσμος, το κατσούλι και τα διάφορα κοσμήματα ή στολισιά.

Η νυφιάτικη φορεσιά, το νυφοστόλι αποτελείται από τα ίδια κομμάτια με τη διαφορά πως σ' αυτή μπαίνουν:

Ανάμεσα απ' το ποκάμισο και το σαγιά ένας μακρύς μεταξωτός επενδυτής, το αντιρί και πάνω στο κατσούλι οι φούντες, το χρυσοτσέμπερο και περισσότερα κοσμήματα, λουλούδια, ο νυφιάτικος πέπλος η σκέπη γάμου.

Η φορεσιά του γάμου είναι όμοια με τη γυναικεία και μόνο ο τρόπος του δεσίματος του κεφαλόδεσμου, το τσεμπέρι, είναι διαφορετικό στα κορίτσια.

Το καταστάρι, η φανέλα, το φορούν κατάσαρκα κι είναι πλεχτό με τις καλτσοβελόνες, ή φαντό στον αργαλειό. Το φαντό είναι συνήθως μαλλομπάμπακο με τέσσερις κλωστές μελλίτικο ή κάνουρα και με τέσσερις μπαμπακερό.

Το ποκάμισο είναι χοντρό μπαμπακερό από τις ίδιες. Τα παλιότερα ποκάμισα έχουν το ίδιο περίπου γενικό σχήμα με τα σημερινά. Είναι πιο περιποιημένα μακρύτερα και με

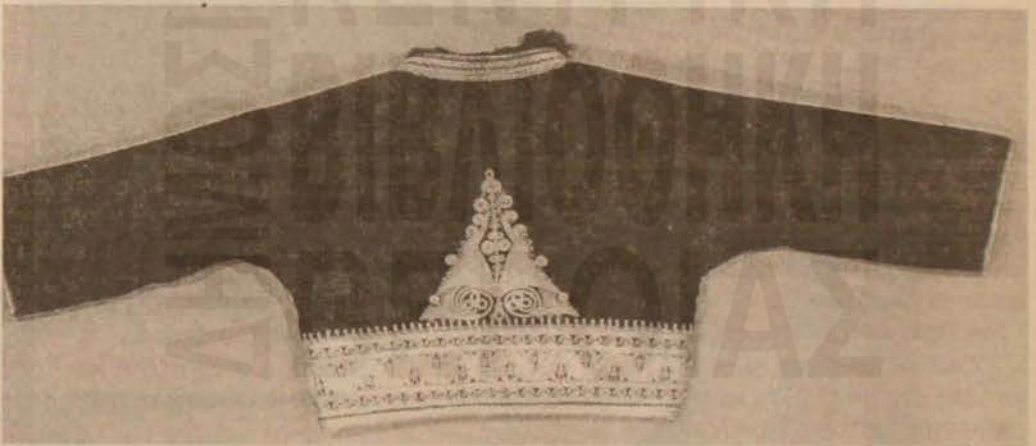

στενότερα λαγκιόλια, τρία σε κάθε μεριά. Τα μανίκια τους είναι μακρύτερα και η τραχηλιά έχει μια πρόσθετη ταινία γύρω από τον λαιμό σαν μικρό γιακά. Τα πουκάμισα έχουν γεωμετρικά κεντήματα γινομένα με μετάξι και χρυσάφι σε αυστηρούς χρωματισμούς.

Τελευταία συνηθίζουν το λεπτό μπαμπακερό ύφασμα που το υφαίνουν στον αργαλειό και το λένε οβγιαστό ή κιμπάρικο ή το αγόραζαν έτοιμο απ'τη Βέροια.

Το κόψιμο των σημερινών πουκάμισων είναι απλό, αποτελείται από τον κορμό, τα μανίκια και τα λαγκόλια. Το κεντρικό κομμάτι που έχει όλο το φάρδος του πανιού είναι ο κορμός έτσι ονομάζεται στα περισσότερα μέρη της Ελλάδας. Ο κορμός σχηματίζει το μπρος το μπροστάρι και το πίσω, τη ρουχή, χωρίς ραφή στους ώμους. Στο πάνω μέρος του κορμιού γίνεται το άνοιγμα της τραχηλιάς κάθετα και οριζόντια, και κάθετα ράβονται τα μανίκια. Αριστερά και δεξιά του κορμού μπαίνουν οι λοξές, τα λαγκιόλια, δύο σε κάθε μεριά για να πλαταίνει προς τα κάτω το ποκάμισο. Πολλές φορές όταν τα λαγκιόλια είναι κοντά, μπαίνει σε κάθε λαγιόλι, κάτω από τη μασχάλη.

Την τραχηλιά, ένα τετράγωνο ύφασμα με άνοιγμα στη μέση τη βάζουν τις καλές μέρες, γιατί τα ποκάμισα που συνηθίζουν σήμερα δεν τα κεντούν ούτε μπροστά στο στήθος. Το πανί της τραχηλιάς είναι εκλεκτής ποιότητας, από το καλό οβγιαστό ή κιμπάρικο με μετάξι. Την τραχηλιά την τελειώνουν μ'ελαφρό κέντημα και με δαντέλα αγοραστή ή με σοιρήτι χρωματιστό, τηγαλάζια ή κόκκινη κορδέλα

Ο σαγιάς αποτελεί το πλουσιότερο τμήμα με κεντήματα απ'όλη τη φορεσιά.

Τα κεντήματα της ποδιάς γίνονται λοξά στολισμένα με τα σημένια γαϊτάνια, τα δάχτλα, το χρυσό με τα δάχτλα.

Τα μεγάλα δάχτυλα με τα τσιλιφάκια είναι γνώρισμα των πλουσιών σαγιάδων που έχουν μια συγκεκριμένη διάταξη στο κέντημα δάχτλα, οι κλούτσες και το λουλουδι πρώτο.

Ο σαγιάς φοριέται στα κορίτσια που φτάνουν σε ηλικία γάμου.. (15 και 16 χρόνων). Χαρακτηριστική η φράση που χρησιμοποιούσαν " έβαλε τους σαγιάδες" έχει άσπρο χρώμα δείγμα της νιότης. Τρία ή τέσσερα χρόνια γάμου βάζουν το γερανί ή λουλακίσιο σκούρο σαγιά.

Η διαφορά με το άσπρο είναι στο στόλισμα.

Οι γυναίκες που έγιναν μητέρες βάζουν το σαγιά με την κόκκινη μπουχασένια ποδιά. Μόλις φτάσουν σε ηλικία γύρω στα σαράντα βάζουν ποδιές από μαύρο μπουχασί για να μην ξεχωρίζουν από το χρώμα το σαγιά. Τις ποδιές τις αναποδογυρίζουν στη μέση και τις στηρίζουν πίσω κάτω από το ζουνάρι, σχηματίζοντας έτσι δύο τρίγωνα κεντημένα στολίζοντας μ'αυτό τον τρόπο και το πίσω μέρος του σαγιά. Όλες ανασηκώνουν τις ποδιές δείχνοντας τα στολίδια εκτός από τη γυναίκα με πολλά παιδιά, πεθερά ή λυπημένη

χαρακτηριστική έκφραση γυναίκας που δεν σηκώνει την ποδιά "Αμ εγώ είμαι παλιά, δε σκουμπώνουμαι". Οι νέες κατεβάζουν τη ποδιά όταν κάνουν βαριές δουλειές και πάντα όταν πά'στην εκκλησία. Μόνο σε γάμο σηκώνουν τις ποδιές εκτός από τη νύφη που για να δείξει τη σεμνότητα της δεν αναποδογυρίζει την ποδιά. Στο ζουνάρι που δένουν στη μέση διακρίνονται σε καθημερινά και γιορτιάτικα, τα καλά ή νυφιάτικα στολισμένα ανάλογα, δένονται σφιχτά αναδεικνύοντας το λιγότερο κορμί. Τα κεντήδια γίνονται στον αργαλειό διάφορα σχέδια, τα Ξόπλια ή πλουμίδα το κάγκέλι, τα σταυρούδια και τα σφραϊστερά, ή στο τελάρο κεντούσαν το γκερκέφι γινόταν έτσι πιο κολοδουλεμένα τα ζουνάρια.

Το πουλένιο (νυφιάτικο) ζουνάρι είναι κεντημένο με άσπρες πούλιες σε αποστάσεις για να φαίνεται το ύφασμα της ζώνης. Το είδος αυτό με τις πούλιες, δεν το βρίσκουμε σε καμιά άλλη ελληνική φορεσιά . Έχει μάλιστα τις ρίζες του στην αρχαιότητα όπως αναφέρει ο Ομηρος για τις ζώνες των αντρών. Το ζωνάρι στερεώνεται με τα κομποβέλονα μεγάλες καρφίτσες και με το δούλο, τοντουκά ή τοκά.

Μέσα στο ζωνάρι βάζουν ένα χρωματιστό μεταξωτό μαντίλι που φαίνονται οι άκρες του.

Μετά βάζουν το κοντογέλεκο με τα μανίκια, το κοντόσι ή κοντέσι όπως το λένε στη Μακεδονία. Το ύφασμα τους είναι υφαντό, ή από αγοραστή τσέχα όπως το νυφιάτικο.

Το καθημερινό κοντόσιτο σπούμε είναι στολισμένο απλά και φοριέται μονάχα το χειμώνα.

Όλα τα κοντόσια είναι εσωτερικά ντυμένα με τομάρι άσπρο στην πλάτη και καφέ σκούρο στο στήθος. Τα πιο περιποιημένα, είναι γουνιασμένα, το κοντόσι με τη μελόγουνα, το κοντόσι με το μοσκοπόντικο.

Τα κεντήματα του κοντοσιού γίνονται με ασημένια γαϊτάνια, το χρυσοκόντοσο που το φορούν οι νέες και οι νύφες στις γιορτές.

Τα κοντόσια ράβονται από τους ραφτάδες και δεν φοριούνται το καλοκαίρι.

Τα μπρουμάνικα είναι πρόσθετα μανίκια ως το αγκώνα έχουν άνοιγμα που κουμπώνει με τις κόψες, για να μπαίνουν ευκολότερα γιατί είναι πολύ εφαρμοστά πρόσθετα στολίδια είναι τα κοκορέκια που μπαίνουν στο άνοιγμα.

Το μπρουμάνικα στολίζονται με ραφτά χρυσά ασημένια γαϊτάνια και τα φορούν τις καλές μέρες όταν δεν έχουν αντιρίμε μανίκια.

Η φούτα γνωστή ποδιά που φοριέται απ' όλες εκτός από τη νύφη στη μέρα του γάμου της, δένεται κάτω από το ζουνάρι με χοντρό μάλλινο κορδόνι. Είναι υφαντή μαλλομπάμπακη.

Τα μάλλινα κεντητά στον αργαλειό είναι τα Ξύμπλια, τα καμελίτικα, γαάζια, κροκίσια, πράσινα, καφίσια.

Το Ξύμπλια έχουν ανάλογα με το σχήμα τους και την ονομασία τους. Το καγκέλι ή νεροφύδα, τα σφραϊστερά, τα σταυρούδια, τα κατσαμά, τα ψαλίδια, οι Καφτάδες, τα τσουράκια, το κλωνάρι, οι καρμάδες κ.λ.π.

Οι ηλικιωμένες φορούν τις φούτες με τις αράδες τις απλές ενώ οι νέες τις ξεμπλιαστές φούτες.

Το Καποτί είναι ένα μέρος της φορεσιάς που φοριέται στο κρύο το μάλλινο φλοκιαστό καποτί. Δώρο του γαμπρού σε γαλάζιο σκούρο χρώμα.

Το Κοντογούνι είναι ένα άλλο πανωφόρι χωρίς μανίκια στολισμένο με μαύρα φαρδιά γαϊτάνια (σχ. 32)

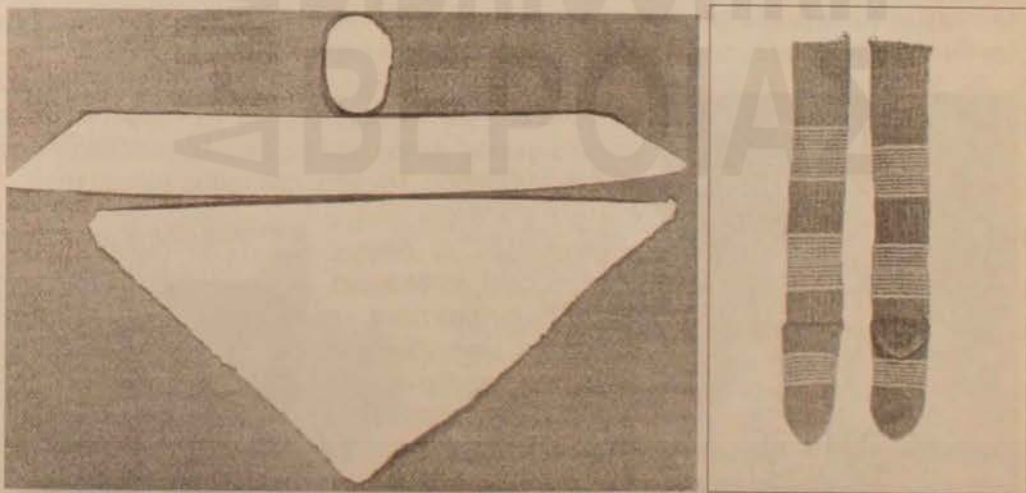
Οι κάλτσες της φορεσιάς είναι τα **σκουφούνια** πλεγμένα με τις καλτσοβελόνες, τις κλούτσες με λεπτό μαλλί το καμπομάλλι (εικ. 240)

Τα λογίσια σκουφούνια είναι οι καλές κάλτσες σε χρώμα γαλάζιο σκούρο με πολύχρωμο στολισμό.

Ο κεφαλόδεσμος της ρουμλουκιώτισσας, το κατσούλι όπως το λένε, αποτελείται από το κατσούλι με δύο άσπρα μαντήλια τον νταρμά και το τσεμπέρι και απ' το εξωτερικό, το μαφέσι.

Για να δέσουν το κατσούλι κάθονται κάτω, τοποθετώντας απέναντι στον τοίχο έναν καθρέπτη. Τα μαλλιά του μετώπου τα έχουν κομμένα σε αφέλειες πάνω από τα φρύδια και τα πλαγινά κομμένα κοντά, τα τσουλούφια. Τα τσουλούφια τα βρέχουν και τα κάνουν μπούκλες. Τα πίσω μαλλιά τα χτενίζουν προς τα μπρός και τα πλέκουν κοτσίδα, αφού τοποθετήσουν πρώτα το κατσούλι στην κορφή του κεφαλιού.

Για να φτιάξουν το κυρίως κατσούλι λυγίζουν μια χλωρή βέργα και την αφήνουν να ξεραθεί, για τρεις μέρες βάζουν στο διάμεσο χώρο μαλλί και το ράβουν με πανί γύρω από τη βέργα. Έτσι το κατσούλι παρουσιάζει πάνω κάτω το σχήμα αυγού. Πάνω στο πανί ράβουν ύστερα μια λωρίδα από μαύρο ύφασμα, το μαγκούρι που το περνούν κάτω απ' το σαγόνι για να στερεώσουν καλύτερα το κατσούλι όταν το βάλουν στη κορφή του κεφαλιού.

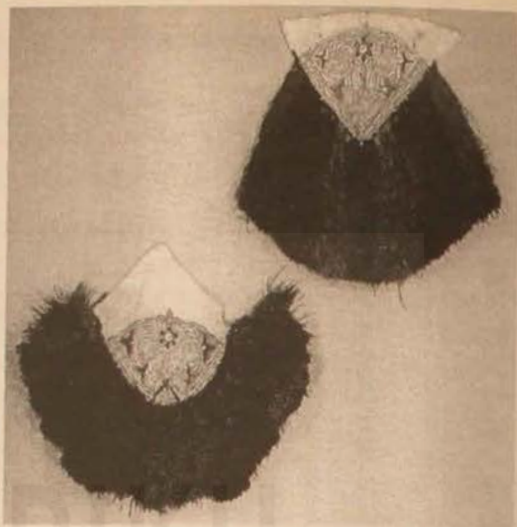

Προσέχουν πάντα η μακριά μεριά του κατσουλιού να είναι κατα μέτωπο όταν το βάζουν και την τελική του θέση τη δίνουν μόνο όταν μπει ο νταρμάς για να σφίξει καλύτερα.

Πάνω από το κατσούλι ρίχνουν στοκεφάλι τον τετράγωνο περίπου νταρμά, το πρώτο άσπρο μαντήλι. Η λέξη νταρμάς είναι τουρκική και σημαίνει περισφιγγω. Τον νταρμά τον ρίχνουν στο κεφάλι με τέτοιο τρόπο, που η μία του άκρη να πέφτει πίσω στον τράχηλο και οι δύο άλλες στα πλάγια πάνω σ' αυτιά προς τους ώμους, τη μπροστινή άκρη την αναδιπλώνουν για να μην σκεπάζει το μέτωπο. Ιδιαίτερη όμως προσοχή δίνουν για την πίσω άκρη του νταρμά, το πίσω μέρος του, που πέφτει πίσω στο σβέρο και το λένε

περιστέρα . Για το όμορφο φτιάξιμο της περιστέρας μαζεύουν ανάλογα τον νταρμά στο κεφάλι.

Το μαφεδί αποτελεί το τρίτο και εξωτερικό μαντήλι απο μαύρο αγοραστό ύφασμα. Το βάζουν στο κεφάλι αφού πρώτα το διπλώσουν σε τριγωνικό σχήμα. Στη βάση του τριγώνου εσωτερικά, βάζουν ένα κομμάτι από τσόχινο παλιό φέσι, το σκουτί που το βουτούσαν πρώτα στο νερό. Μόλις παγώσει το βάζουν στο μαφέσι, ξαναδιπλώνουν τις άκρες του μαφεσιού, έτσι που να παίρνει το σχήμα τραπεζιού. Παίρναν πρώτα την μία άκρη του μαφεσιού κι στριφογύριζαν στο κεφάλι ύστερα δέναν κόμπο αριστερά έτσι που να σπεπάζεται ολόκληρος ο νταρτμάς.

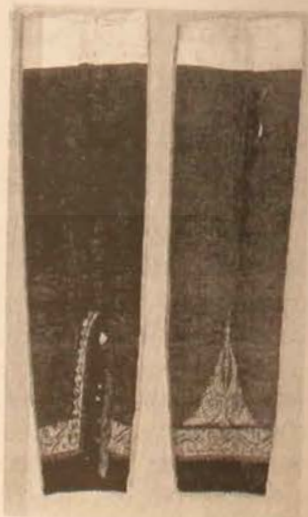

Για το στολισμα του κεφαλόδεσμου χρειάζεται ένα ζευγάρι από φούντες που τις βάζουν πάνω στο κατσούλι σ' άλλα χωριά ψηλότερα και σ' άλλα χαμηλότερα. Το ένα κομμάτι του πανιού με φούντες, μπαίνει στο κυρίως κατσούλι πλάγια από την κορφή ως τον αυχένα διαγράφοντας το σχήμα του. Και το άλλο το τοποθετούν μπρος στο μαφέσι. Το σεμπέρι το στολίζουν με λουλούδια φυσικά και χάρτινα που τα μπηγουν κάτω απ' το μαφέσι και στα πλάγια καθώς και με καρφίτσες με φτερά, με παγωνόφτερα και με τριμπάνες. Το κατσούλι της νύφης που φορά το κορίτσι για πρώτη φορά στο γάμο του, και τρεις ως τέσσερις μήνες μετά, έχει κι άλλα επιπρόσθετα κομμάτια για πλουσιότερο στολισμό. Οι γυναίκες που ρίξαν το κατσούλι φοράνε δύο μαφέσια γαλάζια σκούρα. Το ένα το δένουν στο κεφάλι και το δεύτερο το ρίχνουν από πάνω όπως όλες οι χωρικές γυναίκες.

Η στολισιά, τα κοσμήματα που φοράνε είναι ίδια για τις γυναίκες και τα κορίτσια με τη διαφορά ότι η γυναίκα φοράει εκτός από τα δικά της και αυτά που στέλνει ο γαμπρός. Την στολισιά του κεφαλιού την

Αποτελούν: το μαγκλικουτάρι, οι δούλοι, τα τσουμάκια, τα φλουριά, το ασημογιόρντανο, η καδίνα, τα μπιλντζίνια, το σκαλομάγκαρο, το ασημομάχαιρο, τα παφίλια και η ζώστρα. Το μαγκλικουτάρι στο κατσούλι συμβολίζει τη γυναικεία τιμή και αξιοπρέπεια. Οι νιόπαντρες, που φοράνε τις φούντες στις γιορτές, όταν έχουν δυο μαγκλικουτάρια

τοποθετούνε το ένα κάτω απ'τη μπροστινή φούντα πάνω απ'το χρυσοτσέμπερο και το άλλο πίσω στην πέρδικα.

Τα παλιότερα μαγκλικουτάρια, είχαν εντελώς διαφορετικό χαρακτήρα, λεπτότερη επεξεργασία και χάντρες κόκκινες που κρέμονταν στις άκρες.

Η ονομασία δούλος έχει στον τόπο γενικότερη σημασία. Οι τρεις αλυσίδες που συνδέουν τους δούλους κρέμοντας κάτω απ'το σαγόι.

Τα τσουράκια είναι τα σκουλαρίκια τους, που φοριούνται απ'όλες όταν στολίζονται. Ένα αστερένιο κόσμημα, τον τοκά, που σκαλώνεται με το γάντζο του πίσω στον κεφαλόδεσμο, κρέμονται δυο αλυσίδες με φλουράκια, που έχουν στις άκρες τα τσουράκια.

Τα τσουράκια σκαλώνονται με τους δούλους μπροστά στο μαφέσι.

Τα φλουριά. Όσες από τις νύφες δεν έχουν χρυσοτσέμπερο συνηθίζουν να βάζουν πάνω στο μέτωπο κάτω από το μαφέσι μια σειρά από φλουριά, δηλαδή διάφορα χρυσά νομίσματα. Από τα χρυσά νομίσματα προτιμάνε συνήθως τα αυστριακά τις ντούμπλες και τα τεσσάρια, γιατί έχουν το δικέφαλο αητό.

Το ασημογιόρντανο, φοριόταν άλλοτε στο λαιμό σαν περιδέραιο. Σήμερα δεν το φορούν και βάζουν τρεις σειρές από φλουριά. Είναι μια ταινία πλάτους 0,02μ. πλεγμένη με ασημένιο σύρμα. Στην μπροστινή όψη της εφαρμόζουν μεταλλίνο επίχρυσο έλασμα με χρωματιστές πέτρες.

Το φορούν και βάζουν τρεις σειρές από φλουριά. Είναι μια ταινία πλάτους 0,02μ. πλεγμένη με ασημένιο σύρμα. Στην μπροστινή όψη της εφαρμόζουν μεταλλίνο επίχρυσο έλασμα με χρωματιστές πέτρες.

Εκτός από τη στολισιά του κεφαλόδεσμου βάζουν οι γυναίκες όταν αλλάζουν και τη στολισιά του κορμιού. Σήμερα για το στόλισμα του στήθους φορούν την καδένα με τις ντούμπλες και τα τεσσάρια, την καδένα με τη βάφτιση ή την καδένα με το σταυρό. Στη θέση τους όμως φορούσαν άλλοτε μόνο τις ασπροθηλιές, τρεις σειρές αλυσίδες με τρανά άσπρα εξάρια.

Το σκαλομάγκαρο μπαίνει στη μέση πάνω στο ζουνάρι και οι αλυσίδες του, με τους παλιούς ασημένιους παράδες, που σκαλώνονται με τους δούλους, πέφτουν δεξιά και αριστερά.

Ο κοψάς ή τουκάς είναι το στρογγυλό κόσμημα που σκαλώνεται κάτω αριστερά στο ζουνάρι και οι αλυσίδες του, με άσπρα σφαντζίκια (αυστριακά νομίσματα), πέφτουν πάνω στη φούτα.

Το ασημομάχαιρο, ο ασημένιος σουγιάς, είναι δεμένος σε μια διπλή ή τριπλή αλυσίδα μ'ένα δούλο στην άκρη για να σκαλώνεται δεξιά στο ζουνάρι. Το σουγιά τον χώνουν στην τσέπη του σαγιά, αφήνοντας να φαίνονται πάνω στη φούτα οι αλυσίδες του. Η ζώστρα με τις διπλές αλυσίδες, με τους παράδες και τις πεταλούδες σκαλώνεται στη μέση πίσω στο ζωνάρι με το κεντρικό κόσμημα, το δούλο. Οι αλυσίδες που κρέμονται απ'αυτόν πέφτουν πάνω στις σηκωμένες ποδιές του σαγιά και σκαλώνονται στα πλάγια προς τα μπρός.

Μπιλιτζίκια λένε τα βραχιόλια τους. Είναι απλοί ασημένιοι κρίκοι που έχουν σε αποστάσεις ασημένιες σφαίρες.

Η ΑΝΔΡΙΚΗ ΦΟΡΕΣΙΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑΣ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΤΣΙΒΟΥΛΑΣ
ΠΑΣΧΑΛΙΩΡΗΣ
ΧΑΣΑΠΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

Η ανδρική φορεσιά στο Ρουμλούκι δεν είναι τόσο εντυπωσιακή και γνωστή στην Ελλάδα όσο η γυναικεία. Και επειδή πολύ νωρίς εκσυγχρονίστηκε δεν υπάρχουν γνήσιες, αυθεντικές στολές. Έτσι είναι πολύ δύσκολο να γνωρίζουμε καλά την ανδρική φορεσιά μόνο από φωτογραφίες (κι αυτές ελάχιστες) χωρίς να γνωρίζουμε την ονομασία των ημερών, τον τρόπο κατασκευής τους, το ύφασμα που χρησιμοποιούνταν κ.τ.λ.

Η καθημερινή φορεσιά φοριόταν για αρκετά χρόνια μετά τον εκμοντερισμό της "καλής", Κυριακάτικης φορεσιάς. Ένα στοιχείο που έχουμε για τη καλή φορεσιά είναι η στολή που φορούσαν τα παλικάρια στα " Ρουγκάτσια " έθιμο του δωδεκαημέρου των Χριστουγέννων.

Για την κατασκευή φορεσιάς χρησιμοποιούσαν μαλλί κυρίως και βαμβακερό νήμα. Τα χρώματα που κυριαρχούσαν ήταν το λευκό, το μαύρο, το σκούρο και ανοικτό μπλέ, λίγιοτο καφέ και το γκριζο. Τα πρόχειρα ρούχα ραβόταν από την σύζυγο ή την μητέρα και η καλή φορεσιά μαζί με τα χοντρά ρούχα από ραφτάδες της εποχής εκείνης.

Σε αντίθεση με την πολυπλοκότητα και τα στολιδία της γυναικείας φορεσιάς, η ανδρική ήταν απλή και πολύ πρακτική.

Ανάλογα με την ηλικία και την εποχή η στολή έχει σημαντικές διαφορές, όπως επίσης αν είναι καλή ή πρόχειρη.

Το κάλυμμα του κεφαλιού ήταν τις καθημερινές ένα σκούρο ύφασμα μακρόστενο που το τυλιγουν γύρω από το κεφάλι τους. Με την καλή φορεσιά φορούσαν φέσι χωρίς φούντα και αργότερα την τραγιάσκα.

Στα πόδια φορούσαν τα " γουρνοτσάρουχα " δηλ. τσαρούχια από δέρμα χοίρου, για το σπίτι όμως φορούσαν μάλλινες κάλτσες, τα γνωστά σκ'φούνια σε χρώματα που ταίριαζαν με την φορεσιά.

Αναπόσπαστο μέρος των τσαρουχιών ήταν τα μπιγάλια δηλ. οι κάλτσες. Αυτά ήταν ορθογώνια κομμάτια υφάσματος που τυλιγόταν στο πόδι και στερεωνόταν με λωρίδες δέρματος.

Η καθαυτή φορεσιά αποτελείται από την μάλλινη φανέλλα, που φοριέται κατάσαρκα. Το πουκάμισο είναι από σκούρο βαμβακερό ύφασμα. Το γαμπριάτικο όμως είναι άσπρο, όπως και το καλοκαιρινό. Το πουκάμισο ήταν ευρύχωρο, με μικρό ανασηκωμένο γιακά και φαρδιά μανίκια. Το βρακί είναι λευκό, βαμβακερό φαρδύ πάνω κι εφαρμοστό από τα γόνατα και κάτω. Το χειμώνα φοριέται η μπολμπούτσα από μαύρο μάλλινο ύφασμα. Πάνω από το πουκάμισο φοριέται το γιλέκο σκούρο κι αυτό από μαλλί.

γόνατα και κάτω. Το χειμώνα φοριέται η μπολμπούσα από μαύρο μάλλινο ύφασμα. Πάνω από το πουκάμισο φοριέται το γιλέκο σκούρο κι αυτό από μαλλί.

Μερικά από τα επιπλέον κομμάτια της ανδρικής φορεσιάς ήταν ο ντουλαμάς, το σκουτί, η κάπα.

Όλα αυτά ραβόταν σε ραφτάδες στην Βέροια ή Θεσ/νίκη με επένδυση απο δέρμα και γούνα.

Ήταν ρούχα που γινόταν μια φορά και τα κρατούσαν για όλη την ζωή.

Τέλος απαραίτητο τμήμα της στολής ήταν το ζουνάρι από μαλλίνο, μακρόστενο ύφασμα, συνήθως μαύρο, με μήκος αρκετά μέτρα. Αυτό τυλιγόταν αρκετές φορές γύρω απο την μέση και δεν έφερνε καμμία διακόσμηση.

Η επίσημη ενδυμασία τους πρέπει απο ότι φαίνεται να ήταν η φουστανέλλα. Η διαφορά της απο την γνωστή μας φουστανέλλα είναι ότι ήταν πολύ κοντή και φοριόταν με φαρδιά βρακιά. Τα τελευταία χρόνια φοριόταν αποκλειστικά απο τους ρογκατσιαραίους στο δωδεκαήμερο των Χριστουγέννων. Στο στήθος είχαν περασμένα πολλές σειρές φλουριά που έκαναν χαρακτηριστικό ήχο όταν αυτοί χόρευαν.

ΕΡΓΑΛΕΙΑ - ΣΚΕΥΗ
ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Α' ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΤΣΙΤΣΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ
ΜΙΧΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ ΗΛΙΑΝΑ
ΦΩΤΑΚΙΔΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΜΠΑΜΠΙΝΑ ΕΛΕΝΑ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Β' ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΒΕΜΙΝΣΚΙ ΠΑΤΡΙΚ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΜΥΛΩΝΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ
ΠΑΝΑΠΑΚΙΔΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

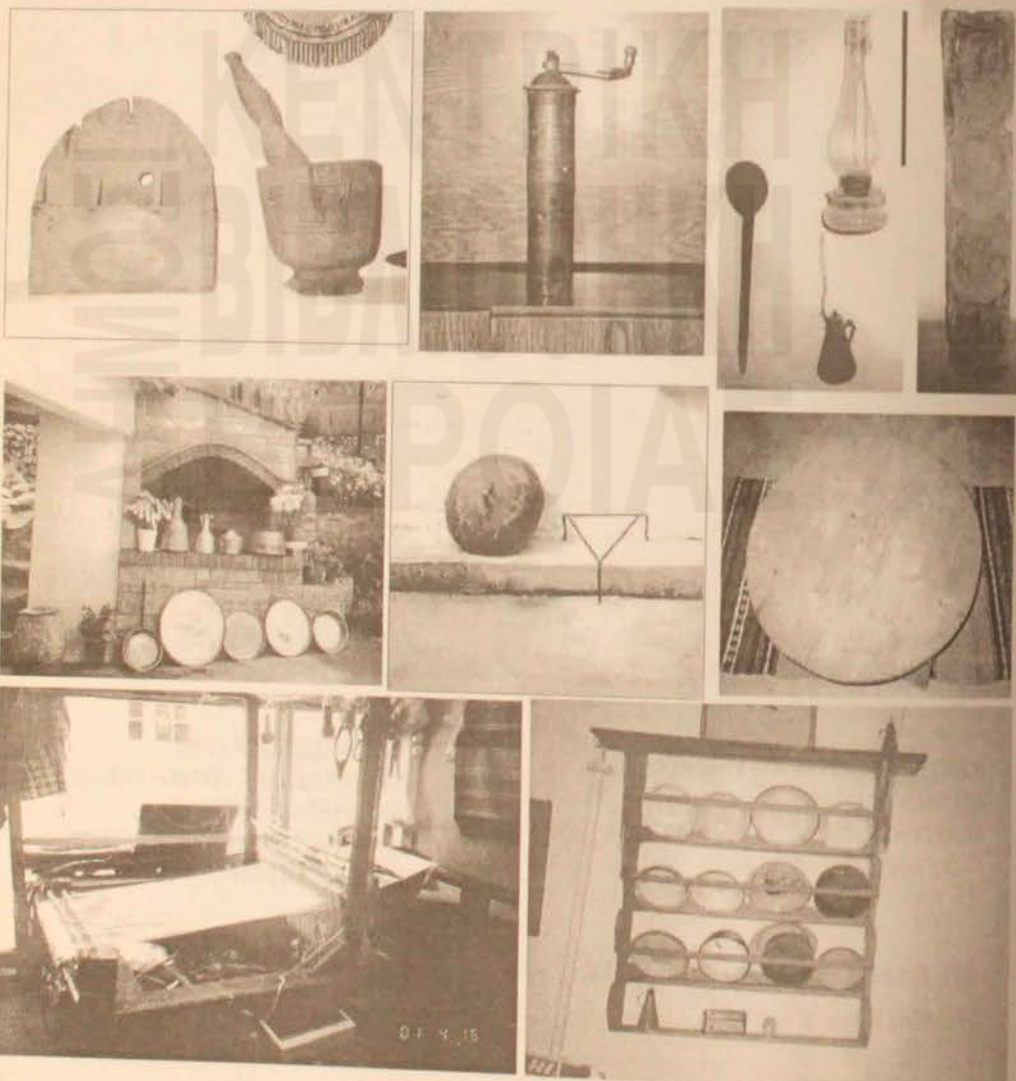
Η κυριότερη πηγή της ιστορίας που μπορεί να μας φέρει σ'επαφή με τον παρελθόν, είναι τα άφωνα μνημεία. Μέσα σ'αυτά υπάγονται και τα εργαλεία. Τα εργαλεία βελτίωσαν σημαντικά, έδωσαν νέα ώθηση και συνέβαλαν θετικά στην πρόοδο του ανθρώπου.

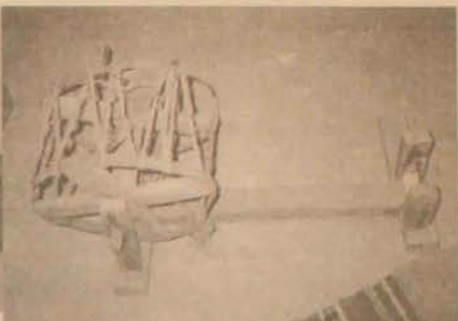
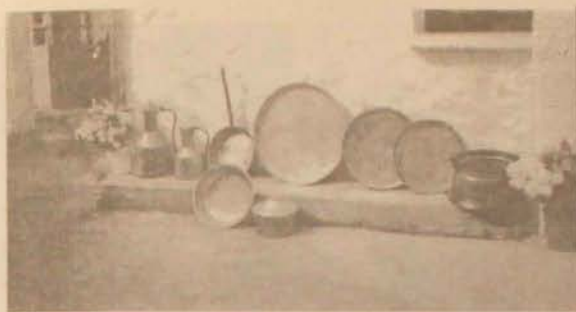
Ο άνθρωπος χρησιμοποίησε στην αρχή απλές πέτρες, ξύλα, κλαδιά δέντρων κλπ για τις αγροτικές δουλειές, το κυνήγι, το ψάρεμα, το μαγείρεμα, υφαντική ραπτική, οικοδομικές εργασίες. Αργότερα με την πέτρα ή το ξύλο κατασκεύασε κάποια εργαλεία καταφέροντας να σπάσει την πέτρα και να δώσει κάποιο σχήμα.

Τα εργαλεία στην αρχή ήταν μικρότερα σε μέγεθος, απλά και τα σχήματα είχαν μεγάλη ποικιλία. Σιγά, σιγά το υλικό που χρησιμοποιούσαν το επεξεργαζόταν έτσι ώστε να πάρει τη μορφή εργαλείων τα οποία συναντούμε ακόμα και σήμερα. Για πολλούς αιώνες τα εργαλεία αυτά δεν αλλάζουν μορφή.

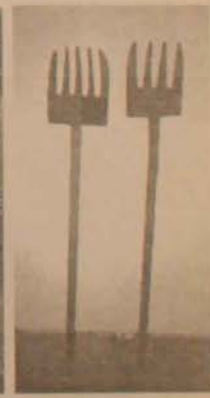
Η ουσιαστική αλλαγή έγινε με τη βιομηχανική επανάσταση.

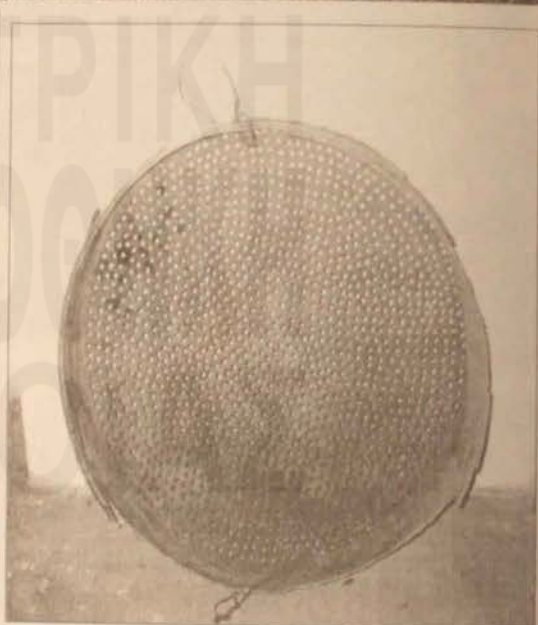
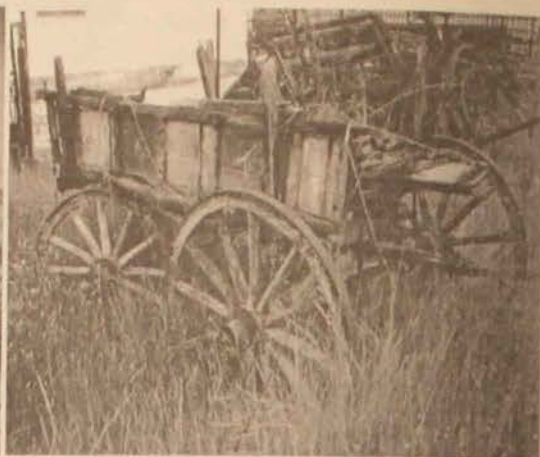
Α' ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Α' ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΚΑΙ
ΒΟΗΘΗΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΜΑΤΡΑΚΟΥΛΙΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΚΑΛΦΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΖΓΟΥΡΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΤΣΟΓΛΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ

Οι κάτοικοι των χωριών είναι γεωργοί, ζευγαράδες και κτηνοτρόφοι. Λιγосτοί κάνουν άλλα μικροεπαγγέλματα. Όλοι τους δουλεύεταδες καλλιεργούν τη γόνιμη και εύφορη γη. Γι' αυτό έχουν άφθονα τα μέσα της ζωής. Ζούν όμως απλά και σχεδόν δεν επικοινωνούν με ξένα χωριά.

Στο ίδιο σπίτι κατοικούν δύο και πολλές φορές περισσότερες οικογένειες. Δηλαδή η οικογένεια του πατέρα και των παντρεμένων αγοριών. Τούτο γίνεται αναγκαστικά γιατί άλλοτε ο μπέης που τους παραχώρουσε γη για καλλιέργεια τους έχτιζε και το σπίτι και τα παραρτήματά του. Αργότερα το κράτος παραχώρησε στον κάθε νοικοκύρη ορισμένη λιγιστή έκταση γης που όμως τα αγόρια όταν παντρεύοταν δεν μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν ένα μέρος απ' αυτή για να κτίσουν δικά τους σπίτια.

Ο τσιφλικούχος τους έχτιζε σπίτια με το πιο πρόχειρο υλικό. Τα σπίτια μάλιστα δεν έχουν κανένα εσωτερικό διάκοσμο. Μπορεί και από το φόβο του τούρκου και του Αγά να μην τα διακοσμούσαν προσπαθώντας να φαίνονται φτωχότεροι χωρίς αυτό να σημαίνει ότι το φυσικό αίσθημα της φιλοκαλλίας τους λείπει. Έτσι βλέπουμε σπίτια απλά στολισμένα με καρπούς και φυτά.

Το σπίτι του Ρουμλουκιού αποτελεί τον τύπο του απλού μακεδονικού σπιτιού και μπορεί να χρησιμέψει για βάση στη μελέτη της εξέλιξης του αρχοντικού μακεδονικού σπιτιού (4,5,8). Χαρακτηριστικό των Ελληνικών σπιτιών είναι το αμπρούτι ή μπρόστι. Εκεί το καλοκαίρι περνάνε όλη σχεδόν την οικογενειακή ζωή τους. Ε κεί κάθονται, τρώνε, κοιμούνται, δουλεύουν και εκεί είναι στημένος ο καθούμενος ή στρωτός αργαλειός.

Το κάθε σπίτι χτιζεται μέσα σε μια μεγάλη περιοχή το σπιτότοπο. Έτσι στα χωριά τα σπίτια είναι μακριά το ένα από το άλλο και σκόρπια εδώς και εκεί κι όλα μαζί δεν κάνουν την εντύπωση χωριού με τη συνηθισμένη εικόνα που έχουμε. Ο σπιτότοπος είναι περιτριγυρισμένος με φράκτη από πλεκτές βέργες λεπτοκαρυάς και αγκάθια, ο πλοκός ή η πλοκαριά. Ο φράκτης έχει σ' ένα μέρος φαρδιά πόρτα για να μπαίνοβγαίνουν τα πρόβατα και οι βοϊδομάτες και μία άλλη μικρότερη πόρτα κοντά στο σπίτι μπρός στην αυλή για τους ανθρώπους.

Στο κέντρο του σπιτότοπου βρίσκεται το κυρίως σπίτι, ο μπινιάς (4,5,8) και αντίκρου του ο μικρός κήπος, ο ανθόκηπος με τα καρποφόρα δενδράκια του και την κληματαριά, η κρεβαταριά, φραγμένος και αυτός με πλόκο.

Η διάταξη του κυρίως σπιτιού που συνηθως έχει τρεις τέσσερις κάμαρες εξαρτάται από τις συνθήκες της ζωής τους.

Τα σπίτια είναι μονόπατα, στρωτά και χαμηλά και σπανιότερα δίπατα, ψηλά ή ανωγιστά. Τα πατώματα στις κάμαρες είναι από χώμα. Μόνο η κεντρική κάμαρα είναι σανιδωμένη.

Στην κεντρική κάμαρα που λέγεται σπίτι ή κάθισμα είναι ένα πολύ περιποιημένο τζάκι χτιστό.

Κοντά στο κυρίως σπίτι βρίσκονταν χτισματα που λέγονται βοηθητικά και είναι χρησιμα για τις ανάγκες της ζωής τους και της δουλειάς τους. Απέναντι από το σπίτι είναι το αμπάρι με δύο πατώματα. Το κάτω μέρος είναι χτιστό χρησιμο για αποθήκη και το πάνω μέρος είναι στεγασμένο με βούρλα όρθάνοιχτα από τα πλάγια. Εκεί όταν γίνονται γάμοι μαζεύονται οι άντρες και γλεντούν.

Άλλος βοηθητικός χώρος είναι το καλυβόσπιτο (κοφινάριο, φουρνάριο, αλευρόσπιτο, καλύβι) που έχει τρεις κάμαρες. Έχει κι αυτό ένα μικρό αμπρόστι για να ζυμώνουν τα ψωμιά γι' αυτό λέγεται και ζυμωτικό και ένα φούρνο για να τα ψήνουν.

Τις πιο πολλές φορές βάζουν εκεί τον αργαλειό. Το καλυβόσπιτο είναι ακόμη χρησιμο για να αποθηκεύσουν τρόφιμα του σπιτιού όπως το σιτάρι, το καρπολόι και γενικά τα διάφορα γεννήματα, τα κουφίνια που είναι επίτηδες επιχρισμένα με χώμα, για τα αλεύρια, τα βαρέλια που έχουν κρασί κλπ. Και στις τρεις κάμαρες του καλυβόσπιτου βάζουν ψάθες

πάνω στο χώμα και γύρω, γύρω στους τοίχους, τα τοιχοψάθια για να μην τραβάει υγρασία το σιτάρι και τ'άλλα τρόφιμα.

Κάθε σπιτότοπος έχει δύο φούρνους. Τον μεγάλο που είναι τετράγωνος για τα ψωμιά και τον χαμηλό που είναι κωνικός για μικρότερες σπιτικές ανάγκες.

Ο μπινιάς, το καλυδόσπιτο, οι φούρνοι και το κάτω μέρος του αμπαριού όλα είναι χτισμένα με τον ίδιο τρόπο, με χοντρούς κορμούς δένδρων, που σχηματίζουν τον σκελετό.

Το σπίτι είναι ασπρισμένο με ασβέστη. Η στέγη (αγριντιά) προεξέχει και είναι σκεπασμένη με ψηλό καλάμι που φυτρώνει στους βάλτους και το χρησιμοποιούν κάνοντας ακόμη τις ψάθες και τοιχοψάθια.

Ακόμη στο οικόπεδο υπάρχουν χτίσματα όπως το κοτσερό που βάζουν καλαμπόκια, ο αχυρώνας που βάζουν το άχυρο, η παχιά εκεί που τρώνε τα ζώα, ο νοβρός είναι για τ'αγελάδια και το τσαρδάκι για τα πρόβατα. Είναι φτιαγμένα από ξύλα και δοκάρια και είναι σκεπασμένο από ραγάζι. Στο χωράφι του σπιτότοπου υπάρχει επίσης το αλώνι που δεν στρώνεται με πλάκες όπως γίνεται στην υπόλοιπη Ελλάδα αλλά είναι από χώμα για να μπορούν να αλωνίζουν με το ντουκάνι. Ακόμη στην αυλή του σπιτότοπου υπάρχει ο σωρός με άχυρο που σκεπάζεται με ραγάζι. Την αντρέλα που αποτελείται από τρία δέματα σουσάμι στημένο όρθιο για να στεγνώνει κοντά στους σωρούς από τα καλαμπόκια.

Στα εργαλεία των χωραφιών τους το πιο χαρακτηριστικό είναι το καρπολόι που χρησιμοποιούν για το λίχισμα του σιταριού, του κριθαριού κλπ.

Όλα τα υφάσματα του ύπνου, τα στρώματα όπως και τα σεντούκια και το ρουχισμό τους τοποθετούν σε μια καμάρα το παρταλόσπιτο του σπιτιού εκεί υπάρχει και η τσερβοθήκη, ο γιούκος με τα στρωσίδια καθώς και διάφορα σκεύη: κούνια, μπουτνοξυλο για το βούτυρο 'πως η ξύλινη κούτλα τη πινακωτή που βάζουν τα ζυμωμένα ψωμιά, τα χαμηλά τραπέζια τους σοφράδες διάφορα εργαλεία και γενικά όλο το σπιτομάζωμα.

Το σπίτι του Ρουμλουκιού και τα περιεχόμενα του μαρτυρούν ότι η ζωή των κατοίκων ήταν δύσκολη και τα οικονομικά πενιχρά. Γι'αυτό και δεν υπήρχε υψηλού επιπέδου αρχιτεκτονική.

ΕΘΙΜΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΗΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΔΗΜΟΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΤΣΙΒΟΥΛΑ ΙΩΑΝΝΑ
ΠΑΣΧΑΛΙΩΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΧΑΣΑΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΜΠΑΜΠΙΝΑ ΕΛΕΝΑ

Μετά το γάμο όλοι οι συγγενείς ανέμεναν το χαρμόσυνο γεγονός της αναγγελίας της εγκυμοσύνης. Ήταν όμως πολύ προληπτικοί και πίστευαν πως τα κακά πνεύματα θα ενοχλούσαν τη μέλλουσα μητέρα. Γι' αυτό και η εγκυμονούσα γυναίκα έκρυβε το γεγονός όσο μπορούσε.

Όταν πια φαινόταν η κοιλιά της που φούσκωνε την ρωτούσαν οι πιο κοντινοί αν ήταν "γκαστρωμένη" και μετά ακολουθούσαν οι ευχές για καλή λευτεριά, με το καλό να 'ρθει, σιδερένια, να 'ναι η μάνα κι άλλες. Αυτή πάλι τους κερνούσε λουκούμι, καραμέλες, γλυκό του κουταλιού και ούζο.

Σε μερικές περιπτώσεις όμως η εγκυμοσύνη αργούσε. Τότε η πεθερά της έπαιρνε μια κανάτα νερό και την πήγαινε στον παπά για να την διαβάσει. Το νερό αυτό που το έλεγαν και "ευχή" το έδιναν στην γυναίκα να πιεί. Άλλες πρακτικές μέθοδοι ήταν να δίνουν στην γυναίκα λάδι να πιει, ή να της βάζουν μαλλιά στο στόμα για να αναγουλιάσει όπως οι έγκυες.

Όταν πια πλησίαζε ο καιρός να γεννήσει η γυναίκα νήστευε και κοινωνούσε γιατί δεν ήταν και λίγες οι φορές που η γέννα είχε άσχημη κατάληξη για την μάνα, για το μωρό ή και για τους δύο.

Γι' αυτή την ώρα κάθε χωριό είχε την μαμή του που παράστεκε και βοηθούσε στον τοκετό. Επίσης παραστεκόταν η μάνα της και η πεθερά της. Πάνω στο κρεβάτι που θα γεννούσε η γυναίκα τοποθετούσαν ένα στρώμα από άχυρα και πίτουρα και από πάνω στρώναν σεντόνια. Αυτά μετά την γέννα τα έκαιγαν έξω στην αυλή.

Αν όλα πήγαιναν καλά έβγαινε η μαμή έξω να αναγγείλει το χαρμόσυνο στον άντρα της, τον πεθερό της, τον πατέρα της και τους ευχόταν: "Να σας ζήσει το νεογέννητο, σιδερένιο, να το χαίρεστε". Είχαν κάποια προτίμηση στα αγόρια γιατί αυτά θα δούλευαν μεγαλώνοντας στα χωράφια και όταν παντρευόντουσαν θα έπαιρναν

και προίκα και αφού οι γιοι έμεναν με τους πατεράδες τους θα μεγάλωναν την οικογένεια σε εργατικά χέρια.

Το κέρασμα ήταν λουκούμια, γλυκά για να 'ναι γλυκό και το μωρό. Μετά πλήρωναν την μαμή και αυτή φεύγοντας έκανε ένα κόμπο στο σχοινί. Ο κάθε κόμπος συμβόλιζε και ένα γερό παιδί που είχε φέρει στον κόσμο.

Η μαμή του χωριού ήταν θα λέγαμε εκείνο τον καιρό και ο ληξιαρχος κάθε χωριού μαζί με τον παπά. Στις τρεις μέρες από τη γέννα ερχόταν ο παπάς και διάβαζε ευχή στη μητέρα και στο

παιδί Το ίδιο γινόταν και στις 8, 20 και στις 40 μέρες πήγαινε η μάνα με το παιδί στην εκκλησία για να σαραντίσει.

Στις σαράντα ημέρες αυτές που μεσολαβούσαν η γυναίκα δεν έπρεπε να βγει από το σπίτι ούτε το μωρό γιατί θα την μάτιαζαν και θα κοβόταν το γάλα της. Δεχόταν επισκέπτες στο σπίτι αλλά μόνο μέχρι να βασιλέψει ο ήλιος. Στη λεχώνα πήγαιναν γλυκά και λαγγιτες με μέλι και ζάχαρη για να είναι γλυκιά η μάνα και το μωρό.

Βάπτιση

Στα παλιά χρόνια η βάπτιση του μωρού γινόταν πριν τις σαράντα μέρες γιατί πολλά μωρά πέθαιναν μικρά. Σε περίπτωση που κάποιο μωρό κινδύνευε όποιος προλάβαινε το βάπτισε στον αέρα και του έδινε ένα όνομα λέγοντας τρεις φορές " βαπτίζεται ο δούλος του Θεού....". Αν το παιδί γινόταν καλά ο νονός του μωρού στην κανονική βάπτιση ήταν εκείνος που του είχε δώσει το όνομα στην αεροβάπτιση όσο για το όνομα δεν γινόταν να αλλάξει. Στην κανονική βάπτιση οι γονείς του παιδιού δεν πήγαιναν στην εκκλησία. Ο νονός έδινε ότι όνομα ήθελε στο παιδί και πολλές φορές ήταν το όνομα του παπού του ή της γιαγιάς του. Τα παιδιά που ήταν στην εκκλησία μόλις άκουγαν το όνομα έτρεχαν στο σπίτι να το ανακοινώσουν στους γονείς και αυτοί τους έδιναν λεφτά. Τα πιο πολλά τα έπαιρνε εκείνο που θα έφτανε πρώτο.

Ο νονός δώριζε στο παιδί ρούχα. Οι γονείς δώριζαν στο νονό πουκάμισο κάλτσες και πετσέτες. Οι παππούδες χάριζαν στο μωρό ματόχαντρο ή φλουρί. Μετά την βάπτιση ο νονός πήγαινε το παιδί στο σπίτι και εκεί για να το παραδώσει στην μητέρα του. Έπρεπε αυτή να κάνει στον νονό τρεις μετάνοιες και να του φιλήσει το χέρι. Στην συνέχεια στηνόταν γλέντι στην αυλή του σπιτιού και τον πρώτο χορό τον χόρευε ο νονός με το παιδί στην αγκαλιά.

Τρεις μέρες μετά ο νονός έκανε μπάνιο στο μωρό και το νερό μετά το έριχναν στα λουλούδια ή σε μέρος που να μην πατιέται. Τις τρεις επόμενες Κυριακές ο νονός έπρεπε να πάει το μωρό στην εκκλησία να το κοινωνήσει.

ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΑΡΡΑΒΩΝΑ ΚΑΙ
ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΜΥΡΤΩ
ΒΑΦΟΠΟΥΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΛΟΥΚΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΥΣΟΒΑΛΑΝΤΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΜΠΑΜΠΙΝΑ ΕΛΕΝΑ

Ο γάμος στο Ρουμλουκι ήταν ιδιαίτερα γραφικός. Εμείς να σας αναφέρουμε αυτά που μάθαμε από βιβλία και συντεύξεις με θέμα τα έθιμα του αρραβώνα και του γάμου. Όταν μία οικογένεια είχε παιδί σε ηλικία γάμου ανέθεταν την διερεύνηση για πιθανούς υποψήφιους συντρόφους σε ειδικούς προξενητές που υπήρχαν σε κάθε χωριό. Αυτοί μετά από την σύμφωνη γνώμη των δύο οικογενειών αναλάμβαναν να πάνε στο σπίτι της νύφης και να ζητήσουν το χέρι της νύφης. Συνήθως προτιμούσαν πλούσιοι γαμπροί ακόμα κι αν δεν υπήρχε αγάπη μεταξύ τους. Οι γονείς αποφάσιζαν για το γάμο κι όχι οι ενδιαφερόμενοι. Σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις όμως τα ζευγάρια επαναστατούσαν και κλεβότανε. Τα δώρα που ανταλλάσσονταν ήταν συνήθως χρυσαφικά από τον γαμπρό στη νύφη και ρούχα από τη νύφη στο γαμπρό. Ο προξενητής έπαιρνε δώρο κάλτσες και παπούτσια. Μέρος της συμφωνίας του αρραβώνα ήταν και η προίκα που περιλάμβανε χωράφια, αραχνούφαντα υφάσματα, πεντόλιρα, φλουριά και ζώα. Απ' την άλλη ο γαμπρός έπρεπε να πληρώσει "το γάλα της μάνας" δηλ. το γάλα που είχε πιεί η κοπέλα όταν ήταν μωρό. Την Κυριακή το κάλεσμα των κουμπάρων. Τότε η πεθερά πήγαινε και το κάλεσμα των κουμπάρων. Επίσης καλούσε για το γάμο μαζί με ένα τρουβά, υφαντό στον αργαλειό, στον οποίον είχαν κουλούρια στρόγγυλα με μια κόκκινη κλωστή δεμένη. Πολλές φορές αυτή την δουλειά την έκαναν οι μπράτμοι δηλ. οι φίλοι του γαμπρού

φίλοι του γαμπρού και της νύφης που καλούσαν με ένα μπουκάλι ούζο και καραμέλες τους φίλους και συγγενείς.

Δευτέρα έως Παρασκευή πριν το γάμο.

Τότε καθάριζαν τα σπίτια. Καθάριζαν τα ταψιά, σκούπιζαν τις αυλές, για να είναι καθαρό όλο το σπίτι. Έφερναν ξύλα για το μαγείρεμα και νερό από την βρύση. Έπλεναν και ετοιμάζαν τα προικιά και κουβαλούσαν τραπέζια και καρέκλες για το γλέντι και τέλος ζύμωναν τα ψωμιά.

Σάββατο πριν από τον γάμο.

Όλη μέρα κρατούσαν οι προετοιμασίες για το γλέντι που θα γινόταν το βράδυ. Έστειλε ο γαμπρός το μπαούλο με τα ρούχα που θα φορούσε η νύφη στο γάμο. Μαζευότανε οι γυναίκες και οι άνδρες έφτιαχναν όλα τα φαγητά για το γλέντι. Έστρωναν τα τραπέζια και το βράδυ με τα νταούλια που είχαν συνήθως οι χωριανοί πήγαιναν και έπαιρναν τον κουμπάρα από το σπίτι και ξεκινούσε το γλέντι.

Τα μπραντίμια έπαιρναν το γαμπρό να πάνε να ξυριστούν. Τον ξύριζαν, και περνούσαν την λεκάνη με νερό στους καλεσμένους και αυτοί έριχναν μέσα στην λεκάνη λεφτά. Τα ξημερώματα επέστρεφαν τα μπρατίμια με τα όργανα τον κουμπάρο στο σπίτι του και αυτός ο δρόμο τους ζητούσε να του φέρουν καφέ, κρασί κ.τ.λ. Αυτοί με την σειρά τους έπρεπε να ικανοποιήσουν όλες τις επιθυμίες.

Κυριακή πριν το γάμο.

Το πρωί ξεκινούσε πάλι το γλέντι και πήγαινε ο κουμπάρος με τα όργανα στην νύφη για να την πάρουν. Στο σπίτι της νύφης είχαν και ένα συνήθειο να τάξει ο κουμπάρος στην πόρτα λεφτά στις φίλες της για να αφήσουν αυτές να την πάρει. Η νύφη πήγαινε στην εκκλησία με ένα άλογο στολισμένο το οποίο στόλιζαν τα κορίτσια με βελεντσιά για να καθήσει. Από πίσω ακολουθούσε ένα κάρο με την προίκα. Όταν ξεκινούσε η νύφη από το σπίτι της έδιναν στην αγκαλιά της ένα αγοράκι 2-3 ετών που το χαιρετούσε και το δώριζε κάτι. Επίσης είχε φταγμένο ένα κλίκι σαν είδος λειτουργίας που το έσπανε και το έριχνε το μισό στη στέγη του πατρικού της σπιτιού της και το άλλο μισό το έβαζε στο ζωνάρι της. Αυτό συμβόλιζε τη μισή ευτυχία την αφήνει στον πατέρα της και την άλλη μισή την παίρνει στο νέο της σπίτι. Καθώς μετά ξεκινούσε για την εκκλησία, καβάλα στο άλογο στεκόταν έχοντας ένα μήλο και το πετούσε στο πλήθος κι όποιος το έπιανε θα παντρευότανε τον ίδιο χρόνο. Το άλογο κατευθυνόταν προς την είσοδο της εκκλησίας και εκεί την νύφη την κατέβαζε από το άλογο ο μεγαλύτερος κουνιάδος της και αν δεν υπήρχε αδερφός του γαμπρού, ο πρώτος του ξάδερφος και τηναξίωνε τρεις φορές δηλαδή την έπαιρνε αγκαλιά και τις έλεγε τρεις φορές "άξια, άξια, άξια" και το πλήθος απαντούσε άξιος, άξιος, άξιος. Από κείνη τη στιγμή έμπαινε πλέον στον κύκλο του γαμπρού. Μετά τα στέφανα η νύφη πήγαινε στο σπίτι του γαμπρού. Εκεί την υποδεχόταν η πεθερά και την έβαζε να περάσει πάνω από ένα σίδερο για να είναι σιδερένια. Την πήγαινε στο αμπάρι του σπιτιού κι εκεί πετούσε το άλλο μισό κουλούρι που είχε στην ζώνη της. Τέλος έκανε μετάνοιες και φιλούσε το χέρι της πεθεράς, του πεθερού και όλων των κουνιάδων της και αυτοί της δώριζαν κάτι. Στην συνέχεια το γλέντι ξανασηνόταν και μερικά από τα τραγουδία που τραγουδούσαν ήταν...

Ένα άλλο έθιμο πολύ βάρβαρο ήταν το ότι η νύφη έπρεπε να είναι παρθένα. Αλίμονο της κοπέλας που δεν ήταν. Την αποδοκίμαζε όλο το χωριό και ορισμένα κορίτσια που είχαν πάθει αυτό το κακό πέθαιναν από μαράζι εκτός αν ο γαμπρός δεχόταν να την κάνει γυναίκα του

αλλά και πάλι η συμβίωση ήταν πολύ δύσκολη. Έαν η νύφη ήταν παρθένα έπαιρνε το δίσκο και κερνούσε τον πεθερό, την πεθερά και τους συγγενείς οι οποίοι της δώριζαν χρήματα ή άλλα δώρα. Την άλλη μέρα το πρωί οι γυναίκες έκαναν πίτες και γλυκά ενώ το βράδυ ο πεθερός πλήρωνε τα όργανα και τελειωνε το γλέντι του γάμου. Για τις επόμενες τρεις Κυριακές οι νεόνυμφοι επισκέπτονταν το πατρικό σπίτι της νύφης και έτρωγαν εκεί.

Όταν δε δεχόταν οι γονείς να δώσουν την κόρη τους, τηνέκλεβαν. Πήγαινε ο γαμπρός με λίγους φίλους του κι όταν η νύφη πήγαινε στην πηγή να πάρει νερό την εκλεβαν. Μετά ο πατέρας της νύφης πήγαινε στο σπίτι του γαμπρού και ρωτούσε την κόρη του αν αγαπούσε το γαμπρό. Κι αν αυτή έλεγε "ναι" τότε στις περισσότερες περιπτώσεις ο πατέρας δεχόταν να γίνει ο γάμος. Σ' αυτές τις περιπτώσεις συνήθως ο πατέρας της νύφης δεν έδινε προίκα ή έδινε ελάχιστη, και μετά από αρκετό καιρό από το γάμο. Επίσης πολλά από τα προαναφερόμενα έθιμα παραλείπονταν.

ΕΘΙΜΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ
ΔΟΥΜΠΛΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΒΑΛΚΑΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΜΠΑΜΠΙΝΑ ΕΛΕΝΑ

Μια από τις πιο άσχημες στιγμές στην ζωή μας είναι ο θάνατος προσφιλούς μας ανθρώπου. Ο θάνατος πάντα περιβάλλονταν με προλήψεις δεισιδαιμονίες και πολλά τελετουργικά έθιμα για την απομάκρυνση του κακού από το σπίτι.

Στην συνέχεια θα αναφέρουμε αυτά που μάθαμε για τα έθιμα του θανάτου και τα πρακτικά για τις ασθένειες που επικρατούσαν τότε.

Όταν ένας άρρωστος είχε πυρετό τον βάζαν κομπρέσες με νερό και ξύδι στο κεφάλι για να πέσει ο πυρετός.

Αν είχε κρυωμα τον κάναν κομμένες βεντούζες. Δηλαδή με ένα ξυράφι χάραζαν το δέρμα της πλάτης και μετά τύλιγαν ένα πανί σε ένα πηρούνι και το έβρεχαν με ούζο ή οινόπνευμα αν είχαν.

Αυτό το έβαζαν φωτιά και έκαιγαν το εσωτερικό ενός ποτηριού και το τοποθετούσαν στην πλάτη του αρρώστου. Το ποτήρι επειδή δεν είχε αέρα μέσα ρουφούσε το δέρμα και έφευγε αιτί που ονόμαζαν κακό αίμα.

Αν είχε βήχα του έδιναν χαμομηλι και άλλα αφειήματα και του βάζανε στο στήθος στο λαιμό και στην πλάτη σινάπι. Αυτό το φτιαχναν με νερό καυτό και αλεύρι ψημένο. Γινόταν πικτό και το τοπαθετούσαν σε ένα πανί που το δίπλωναν. Με την ζέστη αυτού του πανιού μαλακωνε ο βήχας του αρρώστου.

Μια ασθένεια που ταλαιπωρούσε πολύ τους κατοίκους εκείνης της εποχής λόγω του βάλtau και των κουνουπιών που υπήρχαν ήταν η ελονοσία. Για την ελονοσία όποιος είχε την δυνατότητα πήγαινε σε γιατρό στην Θεσ/νίκη. Οι υπόλοιποι προσπαθούσαν με τους πρακτικούς τρόπους που ήξεραν να βοηθήσουν τον ασθενή.

Κάτι ακόμη που γινόταν συχνά ήταν τα μέλη που πριζόταν από χτυπήματα να τα δένουν με μαντήλι που μέσα είχε κρεμμύδι ζεματισμένο και στουμπισμένο με πιπέρι. Στα εγκαύματα έβαζαν βούτυρο ή γιαούρτι.

Παρ' όλα τα πρακτικά γιατρικά πολλές ήταν οι φορές που ο ασθενής κατέληγε. Εάν έβλεπαν ότι δεν γλίτωνε ο άρρωστος καλούσαν πρώτα τον παπά για να τον μεταλάβει.

Μόλις πέθαινε κάποιος από τους κοντινούς συγγενείς έκλεινε τα μάτια του νεκρού.

Έπλεναν το σώμα του νεκρού με κρασί και νερό, έβαζαν στο στήθος του ένα πανί κομμένο με μαχαίρι και τον έντυναν με τα καλά του ρούχα. Τον τύλιγαν με ένα λευκό σεντονι καινούργιο, το σάβανο, και επειδή δεν είχαν φέρετρα εκείνη την εποχή, φτιάχναν ένα κιβώτιο με σανίδες και τον τοποθετούσαν μέσα. Κάτω από το κεφάλι του έβαζαν ένα μαξιλάρι μέσα στα σταυρωμένα χέρια του μια εικόνα ενός αγίου ή της Παναγίας.

Το αυτοσχέδιο φέρετρο το γέμιζαν με λουλούδια. Στο στόμα του νεκρού ταποθετούσαν ένα νόμισμα για να μπορέσει ο νεκρός να πληρώσει τον χάρο που θα τον πάρει.

Ο κόσμος που έρχεται να χαιρετήσει τον νεκρό χαιρετάει και την εικόνα. Στη θέση που είναι το κεφάλι του νεκρού έχουν ένα κηροπήγιο και ανάβουν επτά λαμπάδες, ένα καντίλι και ένα θυμιατό. Οι λαμπάδες πρέπει να είναι ίσες με το μπόι του νεκρού. Το καντίλι θα είναι αναμμένο μέχρι να περάσουν σαράντα μέρες, στο δωμάτιο που ξεψύχησε στο σπίτι. Όλο το βράδυ μοιράζουν τσάι, καφέ, παξιμάδια, ελιές και ούζο.

Αυτά τα μοιράζουν σ' αυτούς που ξημερώνουν τον νεκρό. Αυτοί που πάνε να αποχαιρετήσουν τον νεκρό κερνιούνται με ελιές, ούζο και καφέ.

Τον νεκρό τον κρατάνε τέσσερα άτομα.

Η οικογένεια που έχει τον νεκρό έχει εννιά πετσέτες για το πρόσωπο. Αυτές τις μοιράζει σ' αυτούς που σηκώνουν τον νεκρό, στον νεκροθάφτη, στον παπά και στα εξαπτέρυγα. Όταν σηκώνουν το νεκρό από το σπίτι σπάνε πίσω του ένα πιάτο. Μετά πάνε τον νεκρό στην εκκλησία με τα πόδια, μπροστά όπου ψάλλετε η νεκρώσιμη ακολουθία. Στο τέλος της ακολουθίας ο κόσμος που βρίσκεται εκεί χαιρετάει πάλι τον νεκρό και λέει στους συγγενείς συλλυπητήρια, ο θεός να αναπάψει την ψυχή του, ο θεός να τον συγχωρέσει, να τον θυμάστε και ζωή σε λόγου σας. Μετά πάνε τον νεκρό στο νεκροταφείο. Εκεί ψάλλετε τρισάγιο στην μνήμη του. Ο κόσμος στο τέλος ρίχνει λίγο χώμα και λέει "ας είναι ελαφρύ το χώμα που τον σκεπάζει".

Τη ημέρα που πεθαίνει ο άρρωστος φτιάχνουν στο φούρνο την τούρτα (ένα πλαστό ψωμί). Αυτό το πανέρι. Σε ένα πιάτο βάζουν βρασμένο σιτάρι (σκέτο). Ένα μπολάκι με κρασί, και ένα μπολάκι με ελιές. Ο κόσμος μετά την κηδεία πλένει τα χέρια του και τα σπουπίζει με μια πετσέτα. Μετά παίρνει μια μπουκιά ψωμί το βουτάει στο κρασί και το τρώει μεζί με μια - δύο ελιές.

Κατόπιν βάζουν τραπέζι σ' αυτούς που βρίσκονται εκεί, φασολάδα, ελιές, κρασί, ούζο, παξιμαδία και καφέ. Όλοι είναι λυπημένοι κλαίνε και φοράνε μαύρα ρουχα. Οι πολύ κοντινοί συγγενείς φοράνε μαύρα για ένα χρόνο ή έξι μήνες.

Την τρίτη μέρα ρίχνουν τρισάγιο στο μνήμα, ανάβουν κεριά και ανάβουν κι ένα καντίλι που πρέπει να καίει για σαράντα μέρες, νύχτα, μέρα. Μετά πλένουν όλα τα ρουχα και τα στρωσίδια του σπιτιού, καθαρίζουν και ασβεστώνουν το σπίτι και έρχεται ο παπάς Θυμιατίζει και αγιάζει το σπίτι. Σε ένα πιάτο βάζουν κόλυβα που τα έχουν κάνει με κανέλα, παξιμαδιά, καρυδία, ζάχαρη και σταφίδες. Στις εννιά μέρες κάνουν το ίδιο πράγμα. Πέντε Σάββατα μέχρι τα σαράντα δηλ. 40 ημέρες από την κηδεία πηγαίνουν 5 πανέρια στα μνήματα ή στην εκκλησία με κλίκια και κόλυβα. Μνημόσυνο έκαναν και στους έξι μήνες (εξάμηνα) και στον ένα χρόνο.

Τον νεκρό τον έβγαζαν μετά από πέντε χρόνια ή επτά ή εννιά και πάντα σε μονό αριθμό χρόνων. Κάποιος συγγενής έπλενε τα κόκκαλα με κρασί και τα τοποθετούσαν τυλιγμένα σε ένα κεντημένο ύφασμα σε κάσα. Ο παπάς έριχνε τρισάγιο στην μνήμη του.

Υπήρχαν όμως και ειδικές περιπτώσεις. Όταν πέθαινε ένα μωρό αβάπτιστο τότε το εθαβαν χωρίς επιμνημόσυνη ακολουθία. Πολλές φορές όμως προλαβαίνουν να το "αεροβαφτίσουν" δηλ. να το σηκώσουν στο αέρα κάνοντας ένα σταυρό και να πούν βαπτίζεται ο δούλος του θεού... και του έδιναν ένα όνομα.

Αυτό γινόταν τρεις φορές. Τότε το παιδί κηδεύονταν κανονικά και το αεροβαφτίσμα λογαριαζόταν για κανονική βάφτιση. Στην κηδεία ενός παιδιού μοίραζαν και καραμέλες και ζαχαρωτά.

Όταν πέθαινε ένας ανύπαντρος άντρας τον έντυναν με γαμπριάτικα και την ανύπαντρη γυναίκα με νυφιάτικη φορεσιά.

Στην κηδεία μοίραζαν και μπουμπουνιέρες δηλαδή καραμέλες τυλιγμένες σε χαρτί.

Πολλές φορές πίστευαν πως η ψυχή του νεκρού τριγύριζε έξω μέχρι να τακτοποιήσει τις εκρεμότητες που είχε αφήσει και τότε οι οικείοι του έβλεπαν σημάδια του.

ΕΘΙΜΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ ΣΕΒΑΣΤΗ
ΤΣΙΑΡΤΑ ΕΛΕΝΗ
ΤΟΠΗ ΕΥΤΥΧΙΑ
ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ ΠΕΛΑΓΙΑ
ΠΕΤΡΙΤΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΜΠΑΜΠΙΝΑ ΕΛΕΝΑ

Η σαρακοστή των Χριστουγέννων αρχίζει από της 14 Νοεμβρίου. Και κρατάμε νηστεία για να κάνουμε μια προετοιμασία για τα Χριστούγεννα. Κρατάμε νηστεία για να κοινωνήσουμε για να περιμένουμε τα Χριστούγεννα με χαρά.

Τα φαγητά που έτρωγαν εκείνες τις μέρες ήταν :

Φακές , φασόλια, ο νηστήσιμος ο τραχανάς, το τουρσί που φτιάχναν από νωρίς και το 'βαζαν σε βαρέλια, πιπεριές που τις στεγνώνανε το καλοκαίρι, νηστήσιμες πίτες. Η νηστεία ξεκινάει από την γιορτή του Αγίου Φιλίππου μέχρι του Αγίου Σπυριδωνος, τρώνε ψάρια και λαδερό φαγητό, καταργείται το κρέας. Από του Αγίου Σπυριδωνος και μετά σταματάμε και τα ψάρια. Την Σαρακοστή των Χριστουγέννων τρώμε τα όσπρια, τα λαχανικά και τις λαδόπιτες.

Αυτές τις μέρες έπρεπε να ασβεστώσουμε το σπίτι, να πλύνουμε τα χαλιά, να πλύνουμε τις κουβέρτες, που ήταν βελέντζες. Με χαρά περιμέναμε τα Χριστούγεννα. Και ειδικά τα κορίτσια, να πλέξουν καμιά κάλτσα με σχέδια, να βάλουν στο πόδι, να τις δει και κανένα αγόρι. Ξέχασα να πώ μαζί με τα Χριστόψωμα, φτιάχναμε από ζυμάρι ένα σταυρό για τον Χριστό και ένα σαν παχνή που γεννήθηκε ο Χριστός. Και τα θεοφάνια ο παπάς τα αγιάζει. Μετά εμείς τα βρέχαμε λίγο και δίναμε από μία μπουκιά στα ζώα που είχαμε.

Την ημέρα της Πρωτοχρονιάς φροντίζαμε να είναι όλη η οιογένεια στο σπίτι. Η νοικοκυρά έφτιαχνε μια πίτα. Στην μέση έβαζε ένα φλουρί και σε κάθε κομμάτι ένα χαρτάκι. Αυτά τα χαρτάκια είχαν γραμμένη την περιουσία π.χ. Κάποιος έτυχε τα χωράφια κ.λ.π.

Μόλις τα παιδιά μας έλεγαν κάλαντα τους δίναμε 1 δεκάρα και σ'ένα σουβλερό ξύλο κομμάτια από ωμό κρέας.

Μόλις τα παιδιά μας έλεγαν κάλαντα τους δίναμε 1 δεκάρα και σ'ένα σουβλερό ξύλο κομμάτια από ωμό κρέας. Πολλοί πρόσεχαν το ποδαρικό. Μόλις μπαίνουν σ'ένα σπίτι έλεγαν " Με το δεξί μπαίνω " και έριχναν στο τζάκι 2 σπυριά αλάτι ή σιτάρι και αυτά πηδούσαν. Τότε ο καλεσμένος έλεγε : " Πως πηδάει το σιτάρι να πηδήσουν και τα μοσχάρια". Αυτό γινόταν για όλη την ημέρα. Ήταν μια χαρά για το νοικοκύρη.

Τα φώτα πάλι κάναμε 2 φαγητά. Ένα για το νοικοκύρη και ένα για το Χριστό. Πρώτα τρώγαμε το φαγητό του Χριστού και μετά το άλλο. Στην εκκλησία οι κοπέλες δεν πήγαιναν όλο το χρόνο. Μόνο εκείνες τις 3 ημέρες. Και μετά στο χωριό έστηναν χορό. Άντρες και γυναίκες χόρευαν. Μετά παρέες ανδρών και παλικαριών, 15 , 20 άτομα, πήγαιναν για επισκέψεις. Οι γυναίκες κερνούσαν τσίπουρο και μεζέδες. Και αν το σπίτι είχε καμιά κοπέλα τα παλικάρια έλεγαν " Αχ δεν είναι ωραίο αυτό " κ.λ.π. Επίσης πίναν αγιασμό και άγιαζαν το σπίτι .

Ανήμερα τα Φώτα

Πηγαίναμε στην εκκλησία.Εμείς τον σταυρό τον ρίχναμε στην κολυμπήθρα, στο προαύλιο της εκκλησίας και μόλις έλεγε ο παπάς " Περιστέρα..." Αφηναν 3 περιστέρια. Αν τα περιστέρια πήγαιναν προς την Ανατολή σήμαινε πώς η χρονιά θα πήγαινε καλά. Επίσης καβαλίκευαν τα άλογα και αγιάζαν με αγιασμό όλα τα χωράφια τους.

Τα παιδιά έλεγαν τα "Βίζητα" στους Φώτηδες, στους Γιάννηδες και σε όσους ή σε όσες γιόρταζαν.

Από τα Χριστούγεννα και μετά το τζάκι παρέμενε αναμμένο. Κάθε μέρα οι νοικοκυρές θυμιάζαν το σπίτι και έριχναν και λίγο θυμιάμα στο τζάκι. Κι όταν σφάζαν τα κρέατα τα θυμιάζαν και άφηναν το θυμιατήρι από δίπλα. Και όλα αυτά για να μην μαγαρίσουν οι καλικάτζαροι τα κρέατα. Επίσης δεν έβαζαν μπουγάδα για να μην μαγαρίσουν οι καλικάτζαροι τα ρούχα.

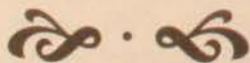
Τότε είχαν και τα γουρούνια. Κρέατα δεν τρώγανε πολλά. Λουκάνικα, σουτζούκια και όλα αυτά, περιμένανε πότε να σφάξουνε το γουρούνι για να φάνε κρέας. Την παραμονή Χριστουγέννων πολλοί τα σφάζανε τα γουρούνια αλλά δεν τρώγαν. Τα σφάζαν και τα έβαζαν στην άκρη για να τα φάνε την ημέρα των Χριστουγέννων. Άλλοι τα 'σφαζαν την ημέρα των Χριστουγέννων, άλλοι τα 'σφάζαν την δεύτερη μέρα των Χριστουγέννων.

Είχαμε ένα έθιμο να κάνουμε δύο φαγητά εκείνη την ημέρα (Χριστουγέννων) θα φτιάχναμε λαχανοσαρμάδες, που σήμαινε πως φασκιώναμε τον Χριστό, το κύριο φαγητό ήταν το χοιρινό ή με λάχανο, ή βραστό, η κοκκινιστό, η κάθε μία όπως μπορούσε και όπως ήθελε. Δύο φαγητά, το ένα ήταν για το νοικοκύρη και το άλλο για την Παναγία. Παραμονή Χριστουγέννων όλες οι νοικοκυρές φτιάχναμε μια νηστήσιμη πίτα για να φάει η Παναγία και να είναι χορτάτη όταν γεννήσει τον Χριστό. Την ημέρα που λέγαν τα παιδιά τα κάλαντα οι νοικοκυρές ξυπνούσαν το βράδυ, δεν είχαν τις ευκολίες αυτές με τις κουζίνες και με αυτά, είχαν γάστρες και άλλες είχαν φούρνο έξω στις αυλές και κάναν Χριστόψωμα. Τότε τα παιδιά τρέχαν την νύχτα, στις 3:00, γιατί τότε λέγαν πως γεννήθηκε ο Χριστός και εκείνη την ώρα πρέπει να δώσουν την χαρμόσυνη είδηση σ' όλα τα σπίτια. Τρέχαν όχι ένα και δύο παιδιά πέντε, έξι. Πήγαιναν σε κάθε σπίτι, τη νύχτα και φώναζαν : "Κόλυντα, μπάμπω, κόλυντα, για να ακούσει ο νοικοκύρης, και σηκώνονταν η νοικοκυρά είχε κάστανα, καρύδια, χαρούπια και στραγάλια με σταφίδες. Επίσης έδινε στα παιδιά και Χριστόψωμα, έλεγαν τα παιδιά τα κάλαντα και αν υπήρχε κανένα κορίτσι μες στο σπίτι έλεγαν: " Σ' αυτό το σπίτι που 'ρθαμε με μάρμαρο στρωμένο, εδώ 'χουν κόρη για παντρεία, κόρη για παντρεία κόρη, για αρραβώνα την τάζουνε στον βασιλιά, την τάζουνε στον ρήγα, μα αυτή δεν θέλει τον βασιλιά, μα αυτή δεν θέλει τον ρήγα, θέλει το αρχοντόπουλο που περπατεί καβάλα, καβάλα πάει στην εκκλησιά, καβάλα προσκυνάει, καβάλα παίρν'τ' αντίδωρο, απ' του παπά το χέρι. Αν υπήρχε κανένα αγόρι για παντρεία έλεγαν : "Παλικάρι έμορφο με το στριφτό μουστάκι, ποτέ θα κάνεις τη χαρά πότε θα κάνεις γάμο, το Μάη θα κάνω τη χαρά, το Μάη θα κάνω γάμο, το Μάη με τα τριαντάφυλλα, το Μάη με τα λουλουδάκια. Αν είχαν κανένα μωρό έλεγαν : " Μ' ένα μικρό μικρούτσικο, μικρό και χαϊδεμένο, μικρό το 'χει η μάνα του, μικρό και ο μπαμπάς του, το στολίζουν το χτένιζαν, και στο σχολείο το στέλνουν. Παιδί μ' να μάθει γράμματα, παιδί μ' να μάθει γνώση, τα γράμματα είναι στο χαρτί, κι η γνώση παραπέρα "

Τα Ρουγκάτσια

Ένα από τα έθιμα που κυριαρχούσαν τα Χριστούγεννα ήταν τα ρουγκάτσια. Η λέξη "ρουγκάτσια" προέρχεται από την λατινική λέξη ROGATO που σημαίνει ζήτηση. Το έθιμο αυτό όμως υπήρχαν και χρονιές που δεν γίνονται. Οργανωνόταν από τους γέροντες της περιοχής που συνεργάζονταν με το ταμείο της Εκκλησίας. Μαζεύονταν λοιπόν δέκα - δεκαπέντε παλικάρια, ντυμένα με φουστάνελες και οπλισμένα με σπαθιά. Πήγαιναν χορευοντας από σπίτι σε σπίτι συνοδευόμενα από ζουρνάδες και νταούλια. Μάζευαν λεφτά, σιτάρια, καλομπόκια που τους δίνανε και έκαναν κάποιο έργο στο χωριό τους για παράδειγμα, χτίζαν μία εκκλησία που δεν υπήρχε στο χωριό. Μόλις τελειωναν από τα σπίτια πήγαιναν προς την πλατεία, αν κατά την πορεία τους συναντούσαν μια άλλη παρέα με ρουγκάτσια τότε πολεμούσαν μέχρι θανάτου.

ΕΘΙΜΑ ΑΠΟΚΡΕΩΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΟΥ
ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

ΔΗΜΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΝΤΑΓΚΑ ΕΛΕΝΗ
ΣΑΚΟΥΛΑ ΔΗΜΗΤΡΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΜΠΑΜΠΙΝΑ ΕΛΕΝΑ

Απόκριες

Η Διασκέδαση στις αποκριές γινόταν με χορούς, τραπέζια και μεγάλα φαγοπότια. Τα νταουλικά κυριαρχούσαν στους χορούς. Παρέες ολόκληρες μαζεύονταν στα σπίτια με όλους τους φίλους τους. Επειδή δεν υπήρχαν τραγουδιστές κάποιοι καλλίφωνοι άνδρες τραγουδούσαν διάφορα τραγούδια.

Τότε δεν υπήρχαν έτοιμες στολές και έφτιαχναν στολές από παλιά υφάσματα και ρούχα. Ο καθένας ντυνόταν όπως ήθελε. Οι πιο πολλοί συνήθιζαν να ντύνονται βοσκοπούλες (οι άντρες), Παππούδες, γιαγιάδες, σκιάχτρα κτλ. Μετά το χορό πήγαιναν στα σπίτια κυρίως βράδια για να δούν τις ή τους αγαπημένους ή αγαπημένες τους.

Οι αναπαραστάσεις των γάμων ήταν μια συνήθεια των ντόπιων. Στους γάμους υπήρχαν: νύφη, γαμπρός, κουμπάροι και καλεσμένοι. Αυτοί γυρνούσαν όλο το χωριό. Είχαν και κάποιο παπά ντυμένο. Όμως όποιος έκανε τον παπά στις αποκριές μετά ο παπάς του χωριού δεν τον κοινωνούσε.

Τσικνοπέμπτη

Στον εορτασμό της Τσικνοπέμπτης οι κάτοικοι του Ρουμλουκιού δεν έδιναν μεγάλη σημασία. Την Τσικνοπέμπτη συνήθως παρέες παιδιών έκαναν

χορούς στο σπίτι ή στο καφενείο με τα κορίτσια τους και τους έκαναν το τραπέζι.

Με το σούρουπο της "Τυρινοπόκριας" άρχιζαν στα χωριά οι καθιερωμένες επισκέψεις μεταξύ των στενών συγγενών για να "σ'χωριθούν" και να 'ναι αγαπημένοι όλο τον υπόλοιπο χρόνο.

Οι νεώτεροι σε ηλικία συγγενείς και ιδιαίτερα οι νιόπαντροι έπρεπε να πάνε σε όλους τους μεγαλύτερους τους, να τους φιλήσουν το χέρι και να πούν με όλους "άιτι σ'χουριμέν". Το ίδιο βράδυ όταν κάθονταν στο σοφρά για να φάνε, γινόταν η χάσκα. Για να κάνουν τη χάσκα έδεναν ένα καθαρισμένο σφιχτό αυγό (ή σε ένα κομμάτι χαλβά) στην άκρη της κλωστής, ενώ το άλλο άκρο το έδεναν στον πλάστη να αιωρείται το δεμένο αυγό. Τον πλάστη τον κρατούσε ο πιο ηλικιωμένος της οικογένειας ο οποίος περνώντας με τη σειρά τα υπόλοιπα άτομα, κουνούσε μπροστά στο πρόσωπό του το δεμένο αυγό κι εκείνοι με ανοιχτό στόμα προσπαθούσαν να το δαγκώσουν.

Καθαρά Δευτέρα

Το πρωί της Καθαράς Δευτέρας οι νοικοκυρές ξυπνούσαν πολύ νωρίς για να κάνουν γενικό καθαρισμό του σπιτιού τους. Άδειάζαν το σπίτι απ'όλα τα αντικείμενα, το σκούπιζαν καλά και μάζευαν τα σκουπίδια στη μέση της αυλής. Αφού σκούπιζαν καλά την αυλή άναβαν φωτιά στο σωρό των σκουπιδιών "για να καούν οι ψύλλ".

Εκείνο το πρωί επίσης δεν πλενόταν με σκέτο νερό, αλλά νερό με τσόφλια απ'τα βρασμένα αυγά της χάσκας της προηγούμενης βραδιάς και αυτό το έκαναν για να είναι άσπροι, να έχουν άσπρη επιδερμίδα όπως το άσπρο χρώμα του αυγού. Φυσικά το παράξενο πλύσιμο της Καθαράς Δευτέρας το τηρούσαν ιδιαίτερα τα κορίτσια.

Στα μικρά παιδιά εκείνη την ημέρα δεν έδιναν καθόλου φαγητό εάν δεν έφερναν στο σπίτι "αηδουνί'κια φωλιά". Πρωί - πρωί λοιπόν όλα τα παιδιά έτρεχαν στις βασινιές

κι έψαχναν να βρούν φωλιές αηδονιών για να μην μείνουν νηστικά.

Το πρωί της Καθαράς Δευτέρας γινόταν μια περίεργη τελετή, κολιμπούσαν τα σκυλιά για να μην λυσσαξουν. Αυτό το έθιμο έχει τις ρίζες του στην Αρχαία Μακεδονία.

Δεκαπενταύγουστος.

Όλοι οι κάτοικοι του Ρουμλουκιού πανηγύριζαν από τις δώδεκα του μηνός που άρχιζαν τα προεόρτια του Δεκαπενταύγουστου.

Το μέρος στο οποίο γινότανε το γλέντι ήταν στο σημερινό Κ.Α.Π.Η. Αλεξάνδρεια. Επίσης εκεί ήταν και η τότε αγορά.

Η νηστεία του Δεκαπενταύγουστου διαρκούσε σαράντα ημέρες. Στη νηστεία δεν επιτρεπόταν να τρώνε τυρί, γάλα, κρέας και ψάρια. Οι κάτοικοι του Ρουμλουκιού έτρωγαν μία νησίστημη σούπα που ήταν φτιαγμένη από καρότο, φασόλια και γογγύλια.

Την παραμονή όπως σε όλα τα πανηγύρια γινόταν περιφορά της εικόνας. Την παραμονή του Δεκαπενταύγουστου σφάζανε μια γέρικη προβατίνα. Το μεσημέρι της γιορτής οι συγγενείς μαζεύονταν στην Αλεξάνδρεια όλοι μαζί για να γλεντήσουν.

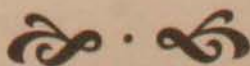
Αφού τελείωνε η νηστεία πιάναν σπουργίτια και τα τηγάνιζαν για το πρωί μετά τη Θεία Λειτουργία. Μερικές από τις πιο χαρούμενες γιορτές της παλιάς εποχής ήταν τα πανηγύρια γιατί ήταν γεμάτα χορό, διασκέδαση και φαγοπότι!

Πανηγύρι του χωριού

Το πανηγύρι για τους κατοίκους του Ρουμλουκιού ήταν μια εκδήλωση χαράς που την περίμεναν ανυπομονησία. Ήταν από τις λίγες ευκαιρίες που είχαν οι κάτοικοι να γλεντήσουν και να διασκεδάσουν.

Πριν το πανηγύρι γινόταν κάποιες προετοιμασίες. Ο καθένας προετοιμαζόταν για το πανηγύρι ανάλογα με τις δυνάμεις του. Οι περισσότεροι έσφαζαν γουρούνια ή κότες. Αυτά τα τρώγανε με τους επισκέπτες τους το μεσημέρι, ενώ το απόγευμα στα κεφενεία στα διάφορα κέντρα εκείνης της εποχής όλοι μαζί έκαναν ένα μεγάλο γλέντι. Την παραμονή του πανηγυριού μετά την εκκλησία έκαναν λιτανεία την εικόνα του αγίου ή της αγίας και την συνόδευαν όλοι οι κάτοικοι κρατώντας αναμμένα κεριά. Την άλλη μέρα το πρωί γινόταν η Θεία Λειτουργία και συμμετείχαν σ' αυτήν κάτοικοι και των γύρω χωριών.

Στη σημερινή θέση του Κ.Α.Π.Η. Αλεξάνδρειας ήταν το χοροστάσι. Εκεί στήνονταν ο χορός. Στον κύκλο του χορού δεν μπορούσε να μπει κάποιος σε οποιαδήποτε θέση. Ο χορός είχε μια σειρά. Μπροστά χόρευαν οι ηλικιωμένοι που ήταν καλοί χορευτές και δίπλα τους οι πιο νέοι. Τα νέα παληκάρια αν δεν είχαν κορίτσια να συνοδέψουν στο χορό παίρναν συγγενικά κορίτσια. Ο χορός και το γλέντι κρατούσε μέχρι αργά.

ΕΘΙΜΑ ΠΑΣΧΑ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΑΡΑΣΧΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ
ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΜΠΑΜΠΙΝΑ ΕΛΕΝΑ

Η περιγραφή των εθίμων του Πάσχα θα αρχίσει με την Καθ. Δευτέρα και θα καταλήξει στην Δευτ. Του Αγ. Πνεύματος.

Σαρακοστή.

Η Σαρακοστή του Πάσχα ξεκινάει με την Κ. Δευτέρα. Η Κ. Δευτέρα πήρε το όνομα της από την καθαριότητα που έκαναν οι νοικοκυρές εκείνη την ημέρα για να προετοιμαστούν για την νηστεία της Σαρακοστής. Την πρώτη μέρα της Σαρακοστής αλλά και κατά άλλους όλη την πρώτη εβδομάδα νηστεύαν και από λάδι. Έτρωγαν λαγόνα, χαλβά κι ελιές με τουρσί. Τα φαγητά των υπόλοιπων μερών της Σαρακοστής ήταν λαδερα, πίτες, σαλάτες. Μόνο του Ευαγγελισμού τρώγανε και ψάρι. Η Σαρακοστή του Πάσχα ήταν πιο αυστηρή σε

νηστεία από την Σαρακοστή των Χριστουγέννων. Όλη την Σαρακοστή οι νοικοκυρές έκαναν της ανοιξιάτικες δουλειές. Βγάζαν τα στρωσίδια, τα χειμερινά τα πλέναν όπως και τα ρούχα, ασβέστωναν το σπίτι και το καθάριζαν για να μπορούν να παρακολουθούν πιο ελεύθερα τις λειτουργίες της Μεγάλης Εβδομάδας.

Σάββατο του Λαζάρου.

Το Σάββατο του Λαζάρου τα κορίτσια ντυμένα, στολισμένα με λουλούδια στο κεφάλι πήγαιναν από σπίτι σε σπίτι και τραγουδούσαν το τραγούδι του Λαζάρου. Οι νοικοκυριές τα κερνούσαν νησίσιμα γλυκά και δίναν αυγά για το Πάσχα στα παιδιά που ακολουθούσαν. Τα κορίτσια που θα γινόταν Λαζαρίνες μεζεύονταν από την προηγούμενη μέρα στο σπίτι της μεγαλύτερης για να ετοιμαστούν όλες μαζί.

1) Κυριακή των Βαίων.

Όλοι εκκλησιάζονται και παίρνουν από τον ιερέα τους κλώνους της δάφνης. Αν ο κλώνος της δάφνης έχει πολλά άνθη τότε λένε πως θα έχουν την χρονιά αυτή πολλά κλωσόπουλα. Η δάφνη τοποθετείται στο εικονοστάσι για όλο τον υπόλοιπο χρόνο.

Το μεσημέρι έχει για φαγητό ταβά στον φούρνο, δηλαδή γριβάδια (ψάρα της παλαιάς παλαιάς λίμνης των Γιαννιτών και των γειτονικών ποταμών) με κρεμμύδια φιλοκομμένα.

2) Μεγάλη Τετάρτη.

Η ονομαζόμενη και ως "κόκκινη Τετάρτη" Βάφουν 3 αυγά "τα αυγά της Παναγιάς" και τα τοποθετούν για όλο το χρόνο μέχρι την επόμενη ίδια μέρα στο εικονοστάσι.

Μ' ένα απ' αυτά τα αυγά η μητέρα σταυρώνει το μέτωπο και τα μάγουλα των μικρών παιδιών, ευχόμενη ταυτόχρονα να έχουν υγεία, καλοσύνη και ευτυχία για όλο τον χρόνο.

Το απόγευμα οι γυναίκες συμμετέχουν στο μυστήριο του Ευχέλαιου, στην εκκλησία, απ' όπου παίρνουν λίγο από το αγιασμένο λάδι και σταυρώνονται στο μέτωπο και την παλάμη όλα τα μέλη της οικογένειας για να έχουν υγεία.

3) Μεγάλη Πέμπτη.

Κατ' άλλους η Μ. Πέμπτη είναι αυτή που ονομάζεται κόκκινη Πέμπτη και κρεμούν έξω από το σπίτι ένα κόκκινο πανί (ίσως σε ανάμνηση του Εβαικού Πάσχα). Το πρωί, αρκετοί μεταλαμβάνουν τα άχραντα μυστήρια στο Ναό. Όσοι δεν το κάνουν , το πράττουν το πρωί του Μεγάλου Σαββάτου και το βράδυ με την Ανάσταση. Απαραιτήτως όλοι μεταλαμβάνουν , μετά την μακρά νηστεία της Μ. Σαρακοστής. Δεν πλένουν και δεν απλώνουν ασπρόρουχα , διότι πενθεί η Παναγιά. Αν το κάνουν υπάρχει κίνδυνος να ριζοιχαλάξει.

Το βράδυ δειπνούν γύρω από τον χαμηλό σοφρά, καθισμένοι σταυροπόδι. Το φαγητό είναι με φέτα ψωμί που την βουτούν σε ένα πιάτο με κρασί.

Την ίδια ημέρα αφήνουν ελεύθερα για βοσκή στα καλύτερα και πιό πλούσια βοσκοτόπια τα "ζετούρικα" ζώα , τα ζευγάρια δηλαδή που χρησιμοποιούνται για το όργωμα. Θα βοσκουν ανενόχλητα μέχρι της 15 Αυγούστου για να "δυναμώσουν".

Το βράδυ οι γυναίκες ξενυχτούν μέχρι το πρωί τον εσταυρωμένο, σαν να πρόκειται για πραγματικό νεκρό. Τον θρηνούν και τον κάνουν παρέα. Του προσφέρουν ως δώρο πετσέτες, προσόψια και σεντόνια, ευχόμενοι να έχουν υγεία και καλή τύχη. Μεταξύ τους προσφέρουν και την "παρηγοριά", δηλαδή ή λουκούμι, στραγάλια, κονιάκ , κρασί και πρόσφορο. Η εικόνα της Παναγίας καλύπτεται μέχρι και την " Ανάσταση " με μαύρο υφαντό , διότι πενθεί. Προς τα ξημερώματα της Μεγάλης Παρασκευής οι ανύπαντρες κοπέλες στολίζουν τον επιτάφιο με λουλούδια που οι ίδιες συγκέντρωσαν από τα σπίτια του χωριού, επικαλούμενες τη βοήθεια του " Νεκρού Ιησού" για να " καλοπαντρευτούν ".

4) Μεγάλη Παρασκευή.

Επισκέφονται οπωσδήποτε διαφορετικούς επιτάφιους για να έχουν υγεία (συνήθως τρεις) Τα μικρά παιδιά τα (περνούν) κάτω από τον επιτάφιο για να είναι "γερά". Τα λουλούδια πάντα τους δυναμώνουν για να φυλάν το εικονοστάσι και μ'αυτά αρκετές ξεματιάζουν τα μικρά παιδιά καίγοντάς τα. Επισκέφονται και περιποιούνται τους τάφους των προσφιλών προσώπων, διότι είναι ημέρα των νεκρών καθώς ο Ιησούς κατέβηκε στον Άδη. Μεγάλη και ασυγχώρητη αμαρτία είναι να χρησιμοποιήσουν ψαλίδι, να καρφώσουν καρφι και να σκουπίσουν το σπίτι. Ούτε και να μαγειρέψουν. Τρώνε τα "μπουρασιά" φαγητό που κατασκεύασαν την προηγούμενη ημέρα με κύρια υλικά τα ήμερα τσουκνίδια και το ρύζι, όπως επίσης και την σουσαμόπιτα, που τρώνε μόνο αυτήν την ημέρα.

Ο Νουνός πηγαίνει στο σπίτι του βαπτισιμού του την λαμπάδα για την ανάσταση και δώρο κάποιο ρούχο. Όταν ο βαπτισιμός γίνεται τριών χρονών " τον ντύνει" τον κάνει δώρο μια απλή στολή, φορεσιά και ο βαπτισιμός του προσφέρει ένα αρνί , που στην επάνω μεριά του κεφαλιού του το βάφουν με κόκκινη μπογιά και το στολίζουν με λουλούδια.

Το βράδυ κατά την πομπή του επιταφίου, τον επιτάφιο τον μεταφέρουν ανύπαντρα παλικάρια , για να καλοπαντρευτούν.

5) Μ. Σάββατο.

Το πρωί σφάζουν το αρνί του Πάσχα.

Οι νοικοκυρές βάζουν τα αυγά για το Πάσχα.

Αργά το απόγευμα φουρνίζουν το αρνί του Πάσχα το οποίο θα παραμείνει στον φούρνο σιγά σιγά ψημένο μέχρι το πρωί της Κυριακής. Η είσοδος του φούρνου σφραγίζεται με λάσπη και άχυρο, για να μην μπαίνει μέσα αέρας και καεί. Γι'αυτό και το αρνί το λένε "κλειστό".

Το ψήσιμο του αρνιού στην σούβλα είναι συνήθεια παντελώς άγνωστη στην περιοχή ή βάζουν κι ένα ταψί με ρύζι, κρεμμύδια και σουκωτάκια στο οποίο περισσότερο συνηθίζουν μόνο αυτή την ημέρα να βάζουν και σταφίδες.

Το βράδυ πάνε όλοι στην εκκλησία, ακόμη και όσοι πενθούν. Η αναγγελία της Ανάστασης του θεανθρώπου γίνεται δεκτή με πυροβολισμούς και κρότους. Όλοι έχουν από ένα αυγό στη τσέπη τους (μπουζνάρα) και τα τσουκρίζουν μεταξύ τους.

Στο σπίτι τρώνε την μαγειρίτσα. Οι πιο ηλικιωμένοι συνηθίζουν να παρακολουθούν όλη την θεία λειτουργία, που είναι απ' τις πιο αγαπητές στους Ρουμλουκιώτες.

Με το φως της Ανάστασης ανάβουν το καντήλι του σπιτιού τους και με τον καπνό του σχηματίζουν το σημείο του σταυρού στην εξώπορτα.

6) Κυριακή του Πάσχα.

Τα παιδιά πηγαίνουν στον νομό και τους παππούδες τους (το πρωί) την Πασχαλιά. Είναι ένα ψωμί ψημένο σε ταψί (νιβάτες), στην ζύμη του οποίου βάζουν λίγο ζάχαρη, το αλείφουν από επάνω με κρόκο αυγού και το στολίζουν με κεντίδια. Την τυλίγουν με άσπρη, καλά σιδερωμένη μεσάλα. Την παραδίδουν κάνοντας τρεις μετάνοιες και φιλώντας το χέρι του νουνού.

Το μεσημέρι τρώνε το αρνί σε γιορτινό περιβάλλον. Μετά το φαγητό, όλοι πηγαίνουν στο μεσοχώρι του χωριού όπου υπάρχει και το χοροστάσι και χορεύουν με τη συνοδεία οργάνων ή με τραγούδια που τραγουδούν οι ίδιοι με το στόμα. Η ατμόσφαιρα είναι γιορτινή και όλοι είναι ντυμένοι με τις επίσημες στολές τους.

Επί Τουρκοκρατίας προσκαλούσαν για να τους κεράσουν στα σπίτια τους και Τούρκους ή Τουρκολβανούς μπέηδες, ιδιοκτήτες των κτημάτων των τσιφλικιών των Ρουμλουκιωτικών χωριών.

7) 'Αγιος Γεώργιος.

Στην γιορτή του Αγ. Γεωργίου γίνεται επίσκεψη κυρίως στο εκκλησάκι του Γιδά. Μεγάλο πανηγύρι και γλέντι στήνεται στο προαύλιο. Έχουμε προσφορά στον ναό, αρνιών, που μετά την Θεία Λειτουργία εκπληρούν με δημοπρασία από την εκκλησιαστική επιτροπή προς τους προσκυνητές.

8) Παράδοση.

Για τις μέρες της Πεντηκοστής υπάρχουν οι εξής παραδόσεις, επί 7 Πέμπτες μετά την Μ. Πέμπτη κάνουν πίπτες διότι θεωρούν ότι είναι και αυτές Μ. Πέμπτη.

Όλο αυτό το διάστημα δεν κόβουν κληματόφυλλα διότι όπως πιστεύουν, κάτω απ'αυτά αναπαύονται οι ψυχές των πεθαμένων. Επίσης δεν χαιρετιούνται με το συνηθισμένο τρόπο, αλλά με το "Χριστός Ανέστη" και ως ανταπάντηση το "Αληθώς Ανέστη".

Υπάρχει και το έθιμο στην λειτουργία να γονατίζουν για να μπουν οι ψυχές των νεκρών στο Αδη, οι οποίες τριγύριζαν όλες αυτές τις μέρες στον επάνω κόσμο. Με την λειτουργία της φώτισης του Αγίου Πνεύματος τελειώνουν οι γιορτές του Πάσχα.

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ
ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΠΟΥ ΠΗΡΑΝ ΤΑ
ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ Γ3 ΤΑΞΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΔΟΥΜΠΑ ΑΜΥΓΔΑΛΙΑ

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ από την συνέντευξη που πήραν τα παιδιά της Γ3 τάξης από τους:

Νίκος Τσουμάρας του Κων/νου και της Ελένης γεννημένος στις 9 Μαρτίου του 1922 στο Γιδά.

Θεοδόσιος Παντόπουλος του Θωμά και της Βενετίας γεννημένος στις 18 Οκτωβρίου του 1918 στο Γιδά. Την ημέρα του Αγίου Λουκά.

ΚΟΥΓΚΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του Δημητρίου και της Αναστασίας γεννηθείς το 1922.

Εμείς όταν είμασταν μικρά ξεκινούσαμε για τα **κόλυντα** τη νύχτα, δεν περιμέναμε να ξημερώσει και φωνάζαμε "κόλυντα, μπάμπου, κόλυντα σύκα και καρύδια ριζτα απ'τα παραθυρία". Κρατούσαμε μαγκούρες για τα σκυλιά, μας άρεσε να πηγαίνουμε όπου είχε σκυλιά για να τα χτυπήσουμε.

Για τους **Καλικάντζαρους** οι παππούδες μας έλεγαν ότι τώρα θα σας φέρουν τα δώρα, σύκα, καρύδια, κάστανα απ' το παράθυρο και εμείς χαιρόμαστε.

Εκεί που πηγαίναμε μας έδιναν σύκα, ξυλοκέρατα, καρύδια, ξηρους καρπούς.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΠΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ: Όταν ήμουν μικρός είχα ένα αδελφό μεγαλύτερο. Τότες όταν πλησίαζαν τα Χριστούγεννα ακολουθούσαμε πίσω από το άροτρο πλούχος, τότες οργάνωμε με (βόδια ή αλογα) και βάζαμε θηλιές (απρόχια) από ουρά αλόγου μέσα στην αυλακιά. Τα πουλιά (γκαραβέλια, μαυροπούλια) ανυποψίαστα περνούσαν από εκεί και τα πιάνανε. Αυτό γινόταν μέρες πολλές. Μετά τα κρεμούσαμε (τα σκαλώνουμε) απάνω, ρίχναμε και λίγο αλάτι για να μην χαλάσουν. Την προπαραμονή των Χριστουγέννων τα έβαζαν στο νερό να μαλακώσουν και τα σκάλωναν πάλι για να στραγγίσουν. Όταν την παραμονή γυριζαμε από την εκκλησία τα τηγάνιζε η μαμά ή η γιαγιά. Την ώρα που τα τρώγαμε λέγαμε: "Τσιρκια πετασαν" δηλ. Να πετάμε σαν τα πουλιά. Τα κάλαντα ήταν αυτά που λέγονται και τώρα. Στο τέλος, αν μας δίνανε λεφτά λέγαμε:

Σ' αυτό το σπίτι που 'ρθαμε - Πέτρα να μην ραγίσει

Κι ο νοικοκύρης του σπιτιού - Χίλια χρόνια να ζήσει.

Όταν δεν μας έδιναν τίποτα, βγαίναμε έξω από το οικόπεδο και λέγαμε:

Σ' αυτό το σπίτι που 'ρθαμε - Γεμάτο καλακούδια

Τα μσα γεννου'ν, τα μσα κλωσσούν - Τα μσα σας βγαζν τα μάτια

Όταν γυριζαμε για τα κάλαντα είχαμε μαζί μας και μια σούβλα που μαζεύαμε κρέας.

Την παραμονή των Χριστουγέννων κάναν οι μάνες συκότουρτες, τούρτες με σύκα (χριστόψωμα) και μας δίνανε και μας και τρώγαμε. Για τους καλικάντζαρους πίστευαν ότι βγαίνουν απ' τη γή το βράδυ και πήγαιναν έτρωγαντα τα γλυκά μέσα στα σπίτια κι άμα έμενε κανένα παιδί έξω τη νύχτα το μάλωναν οι μαμάδες γιατί θα το πιάναν οι καλικάντζαροι και θα το έτρωγαν.

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ : Ποιος θα έχει την καλύτερη μαγκούρα. Ξεκινούσαμε αποβραδής πηγαίναμε στα σπίτια που ξέραμε ότι μας δίναν, μας βάζαν μέσα για καλή χρονιά. Κρατούσαμε σουβλες και οι γυναίκες βάζαν λουκάνικα, παστά κρέατα, σύκα. Όταν γυριζαμε στο σπίτι παίζαμε με τα καρύδια.

ΣΧΟΛΕΙΟ: Κουβαλούσαμε ξύλα (από το σπίτι στη μασχάλη) για να ζεσταθούμε. Πηγαίναμε πρωί - απόγευμα. Ο δάσκαλος είχε βέργα. Όταν ήμουν Τετάρτη τάξη, ο δάσκαλος χρειάστηκε να λείψει για λίγο. Άφησε μια μαθητριά να μας προσέχει. Εμείς όμως μιλούσαμε, μπαινει θυμωμένος και μας δέρνει όλους. Έξω είχε χιόνι, τα χέρια μας είχαν μελανιάσει. Για την καθαριότητα φροντίζαμε εμείς. Σκουπίζαμε, ανάβαμε τη σόμπα. Το σχολείο ήταν εξατάξιο. Εδώ ερχόταν και τα παιδιά από το Καψοχώρι, Νησέλι, Σχοινιά.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΙΔΙΩΤΙΚΟ: Έτος ίδρυσης 1953

Στο ίδιο σπίτι μέναμε αρκετά άτομα, κοιμόμασταν στρωματσάδα. Τότες είχαμε στρωμένες ψάθες όπως τα χαλιά και γύρω, γύρω τα τοιχοψάθια για την υγρασία. Στο ίδιο δωμάτιο είχαμε τα κρεβάτια μας και ένα τζάκι που μας ζέσταινε από μπροστά και όσοι

καθόταν πιο πίσω πάγωναν.

Στα πόδια φορούσαμε γρουνοτσάρουχα. Όταν σφάζαμε το γουρούνι κάναμε τσαρούχια. Το καλοκαίρι γυρίζαμε ξυπόλητα.

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ: Η απρέλα ή μπίσκα

Είχαμε μια μπάλα και προσπαθούσαμε να τη βάλουμε σε μια γούρνα και χτυπιούμασταν. Παίζαμε και τσιγκαβλογκάνι, είχαμε ένα ξύλο απάνω και οι άλλοι προσπαθούσαν να το χτυπήσουν με τα πόδια.

ΑΠΟΚΡΙΕΣ: Ντυνόμασταν μασκαράδες γυρνώντας τα σοκάκια ανάποδα. Βάζαμε μαφέρια στο πρόσωπο και μπολμπότσες. Ντυνόμαστε παπάδες, γαμπροί, νύφη και κάναμε τον γάμο. Μαζευόταν όλο το χωριό στο χοιροστάσι.

Την ώρα του φαγητού βάζαν μια μισούρα στη μέση κι όλοι τρώγαν από και μέσα. Μόνο την Κυριακή και γιορτή τρώγαμε κρέας. Μία κότα την κόβαν σε 18 μερίδες. Το φτερό το κάναν δύο μερίδες.

Το χειμώνα επειδή φορούσαμε τσαρούχια βρεγμένοι πηγαίναμε σχολείο και γυρνούσαμε βρεγμένοι. Από τα ραγάζια κρέμονταν κρουσταλήθρες που έφταναν μέχρι τη γη.

Στις 9 Μαρτίου βγάζαμε τα ζώα για βοσκή. Τελείωνε ο χειμώνας.

ΚΑΛΑΝΤΑ ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Χελιδόνα έρχεται
από τη μαύρη θάλασσα
Θάλασσα επέρασε
Έπεσε και δε λάλησε
Δάσκαλος μας έστειλε
Να μας δώστε 5 αυγά
Αν δεν έχετε 5 αυγά
Να μας δώσετε την κλωσσαριά
Να κλωτσάει να γεννάει
Και να σέρνει τα πουλιά.
Μάρτης μας ήρθε κι άλλοι μας ήρθε
Τα λουλούδια ανθίζουν και λαλούνε τα πουλιά.

Λέγαμε τα κάλαντα και μαζεύαμε τα αυγά. Κρατούσαμε ένα ξύλο που πάνω είχε ένα ομοίωμα χαλιδόνας. Όταν τελειώναμε τραβούσαμε το σχοινί και έφευγε το πουλί. Τα αυγά που μαζεύαμε τα δίναμε στο δάσκαλο. Τα αυγά τότε ήταν λεφτά. Μ'ένα αυγό παίρναμε 10 καραμέλες.

ΑΓΟΡΑ: Εκεί που είναι σήμερα η αγορά δεν πήγαιναν οι ντόπιοι. Λίμναζαν πολλά νερά. Έβγαιναν τα νερά του Αλιάκμονα και είχε πάρα πολλά κουνούπια. Όποιον ήθελαν να τον τιμωρήσουν τον έδιναν εκεί 3 στρέμματα. Κατά το Μακεδονικό αγώνα (1903-1908) οι κάτοικοι πήραν μέρος στην καταδίωξη των κομιτατζήδων και διακρίθηκαν στον αγώνα. Στα 1905 ο αγώνας μεταφέρεται στη λίμνη των Γιαννιτσών (Ποιήμα). Στην περιοχή του ρουμλουκιού δρούσε κατά το 1904 το ολιγάριθμο σώμα του καπετάν Θεοχάρη Βεβαία υπάρχουν πολλές παραλλαγές: άλλοι στη θέση του Αλέξανδρου έβαζαν πως ναυτικοί από τη Πέλλα που χάθηκαν σε τρικυμία, φώναζαν "γη είδα", μόλις έφθασαν εδώ. Άλλοι υποστηρίζουν πως η Βασίλισσα Βεργίνα ή ακόμα ένας στρατηγός της φώναζαν το "γη είδα" από το ανάκτορο στα Παλατίσια. Όλες όμως οι μυθοπλαστικές παραλλαγές συμφωνούν στο γη και είδα = Γηδα - Γηδα.

4. Από την ένωση Γη και οδος = Γηδός, γιατί η περιοχή ήταν κόμβος πολλών δρόμων. Θεοχάρη Κούγκα ή Γιδιώτη. Στα τέλη του 1904, το Γενικό Προξενείο Θεσσαλονίκης προτείνει η αρχηγεία των ένοπλων δυνάμεων να ανατεθεί σε αξιωματικούς που υπηρετούσαν στο προξενείο. Έτσι στις αρχές του 1905 μπήκε για πρώτη φορά οργανωμένο ένο Ελληνικό σώμα του Κωνσταντίνου Μπουκουβάλα, τους επαγγελματίες 1 στρ. ή 250 τ.μ.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΑΣΚΑΛΩΝ
1ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
ΣΧ. ΕΤΟΣ 2000-2001

1. Γκαβαρδίνας Κωνσταντίνος Δ/ντής
2. Παπαδόπουλος Χαράλαμπος Υποδ/ντής
3. Καραπατσιάς Γεώργιος
4. Ζαχου Ζωή
5. Δούμπλα Αμυγδαλιά
6. Στάμου Θεοπίστη
7. Καλύβα Ιωάννα
8. Τσιφτσιόπουλος Διονύσιος
9. Γεωργιάδης Ευστάθιος
10. Μητρόπουλος Ευάγγελος
11. Μπαμπίνα Έλενα
12. Δασκάλου Μάνθα
13. Παπαδόπουλος Θεόφιλος
14. Μπόλας Πέτρος
15. Χρυσάφη Αικατερίνη
16. Παπαδήμου Παναγιώτα
17. Παντελίδου Χριστίνα
18. Ματράκα Αναστασία
19. Γεωργίτσογλου Ελισάβετ
20. Πουαριδής Ευστάθιος

ΜΑΘΗΤΕΣ
1ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
ΠΟΥ ΕΡΓΑΣΘΗΚΑΝ

ΣΤ 1

1. Αβραμοπούλου Χρυσοβαλάντη
2. Βαλκάνης Γεώργιος
3. Βαφοπούλου Αλεξάνδρα
4. Γιαννοπούλου Μαρία
5. Δούμπλας Αθανάσιος
6. Ζγούρας Δημήτριος
7. Καλτσουνάκη Βασιλική
8. Καραγιάννης Νικόλαος
9. Κυροπούλου Μυρτώ
10. Λαμπροπούλου Στέλλα
11. Λιακόπουλος Σωτήριος
12. Λουκά Αικατερινη
13. Μπαντώλα Κερασία

ΣΤ 2

1. Θεοδωρίδης Κυριάκος
2. Κυριακίδου Πελαγία
3. Ντάγκα Ελένη
4. Παπαμιχαήλ Σεβαστή
5. Παράσχος Αντώνιος
6. Πετρόπουλος Χρήστος
7. Σακούλα Δήμητρα
8. Τόπη Ευτυχία
9. Τσιάρτα Ελένη
10. Πετρίτη Αναστασία

Ε 1

1. Βλαχάκη Αθηνά
2. Ζγούρα Αλεξάνδρα
3. Θεοδωρίδου Σοφία
4. Θεοτής Μιχαήλ
5. Κάλφα Βασιλική
6. Καραγιάννης Αθαν.
7. Καραγιάννης Θωμάς
8. Κοινάκης Νικόλαος
9. Κουζιώρτης Κων/νος
10. Λιάμπα Αγγελική
11. Ματρακούλια Αναστ.
12. Μήτσιου Ελευθερία

Γ 3

Ε 2

1. Βεμίνσκι Πατρίκ
2. Μίχου Αικατερινη
3. Μυλωνάς Θωμάς
4. Νικολαΐδης Δημήτριος
5. Νικολόπουλος Σωτήριος
6. Παναπακίδης Αθανάσιος
7. Πανταζοπούλου Ηλιάνα
8. Παντισιοπούλου Κυριακή
9. Παπαδόπουλος Ιωάννης
10. Πασχαλιώρης Γεώργιος
11. Σουραντάνη Χρυσούλα
12. Τσιβούλα Ιωάννα
13. Τσιτσανοπούλου Θεοδώρα
14. Φωτακίδου Αικατερινη
15. Χασάπης Γεώργιος

1. Ζάγιου Άγγελος
2. Παπαδόπουλος Διονύσιος
3. Παπαδοπούλου Αθανασία
4. Παπαδοπούλου Στέλλα
5. Παράσχου Ελένη
6. Περνετζή Αικατερινη
7. Πλατιόπουλος Αχιλλέας
8. Πουρλιώτης Δημήτριος
9. Πρόιος Χρήστος
10. Ράπτης Αναστάσιος
11. Ρεθεμιωτάκης Αντώνιος
12. Σακάρος Ηλίας
13. Σακούλας Χρήστος
14. Σιγκούνα Αρετή
15. Σιδηροπούλου Αικατερινη
16. Στεργιόπουλος Ιωάννης
17. Συμεωνίδης Δημήτριος
18. Τερζίδης Ιωάννης
19. Τριανταφύλλου Ασπασία
20. Τσαντεκίδου Χριστίνα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ Δ. ΓΙΑΝΝΗ "ΡΟΥΜΛΟΥΚΙΩΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ 1980- 1988"
ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ Δ. ΓΙΑΝΝΗ "ΡΟΥΜΛΟΥΚΙΩΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ 1989-1995"
ΤΟΜΟΣ 2ος
ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ Δ. ΓΙΑΝΝΗ "ΡΟΥΜΛΟΥΚΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ "
ΤΕΥΧΟΣ 1ο
ΜΕΛΙΚΗ ΓΙΩΡΓΟΥ "ΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΗΣ ΜΕΛΙΚΗΣ" ΤΟΜΟΣ Α'
ΜΕΛΙΚΗ ΓΙΩΡΓΟΥ "ΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΗΣ ΜΕΛΙΚΗΣ " ΤΟΜΟΣ Β'
ΜΕΛΙΚΗ ΓΙΩΡΓΟΥ "ΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΗΣ ΜΕΛΙΚΗΣ " ΤΟΜΟΣ Γ'
ΜΕΛΙΚΗ ΓΙΩΡΓΟΥ "ΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΗΣ ΜΕΛΙΚΗΣ " ΤΟΜΟΣ Δ'
ΜΕΛΙΚΗ ΓΙΩΡΓΟΥ " ΑΡΡΑΒΩΝΑΣ ΣΤΟ ΡΟΥΜΛΟΥΚΙ "
ΜΠΕΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ " Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΡΟΥΜΛΟΥΚΙΟΥ ΚΑΙ Η
ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ "
ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ - ΨΩΜΑ ΕΛΕΝΗ "ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΒΕΡΟΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΟΧΗΣ "
ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ " Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ"
ΕΚΔΟΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ "ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΗ
1894-1994"
ΠΕΤΡΩΦ ΙΩΑΝΝΗΣ " ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ " ΤΟΜΟΣ 1ος ΑΡΧΑΙΑ κ'ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΠΟΧΗ
ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ " Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΑΪΚΗ ΦΟΡΕΣΙΑ " ΤΟΜΟΣ 2ος
ΝΤΕΛΙΟΠΟΥΛΟΥ Θ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ " ΕΛΛΗΝΟΤΟΠΟΣ "

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΕΔΩΣΑΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΓΕΝΟΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΥΖΥΓΟΥ	ΗΜΕΡ ΓΕΝ	ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ
ΑΣΠΑΣΙΑ ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ	ΓΩΓΩΠΟΥΛΟΥ	ΑΘΑΝ ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΣ	1939	ΣΧΟΙΝΑΣ
ΑΝΘΟΥΛΑ ΣΠΑΝΟΥ	Α ΚΟΥΓΚΑ	ΓΕΩΡΓ ΣΠΑΝΟΣ	1918	ΑΛΕΞ/ΡΕΙΑ
ΜΑΡΙΑ ΔΑΡΛΑ	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	ΚΩΣΤΑΣ ΔΑΡΛΑΣ	1919	ΝΗΣΙ
ΣΟΦΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	ΜΠΕΝΙΣΚΟΥ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ	1947	ΑΛΕΞ/ΡΕΙΑ
ΕΥΤΥΧΙΑ ΤΟΠΗ	ΜΟΥΡΤΖΙΛΑ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΠΗΣ	1931	Π ΣΚΥΛΙΤΣΙ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΥΡΟΠΟΥΛΟΣ		ΑΜΥΓΔ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	1917	ΑΛΕΞ/ΡΕΙΑ
ΣΟΦΙΑ ΤΣΙΤΣΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ	ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ	Κ ΤΣΙΤΣΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ	1932	ΑΛΕΞΑ/ΡΕΙΑ
ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΑΝΑ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΜΟΣΧΟΣ	1931	
ΣΤΕΛΛΑ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ	ΤΖΙΚΑΝΟΥΛΑ	ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ	1934	ΑΛΕΞΑ/ΡΕΙΑ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΥΓΚΑΣ	ΚΟΥΓΚΑ	ΜΑΡΙΑ ΚΟΥΓΚΑ		ΑΛΕΞ/ΡΕΙΑ
ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΚΟΥΤΗΣ	ΚΟΥΤΗ	ΑΛΑΞΑΝΔΡΑ ΚΟΥΤΗ		
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΥΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΚΥΡΟΠΟΥΛΟΥ	ΘΕΟΠΗ ΚΥΡΟΠΟΥΛΟΥ		ΑΛΕΞ/ΡΕΙΑ
ΘΕΟΔΩΣΗΣ ΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ	ΞΑΝΘΗ ΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ		ΑΛΕΞ/ΡΕΙΑ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΠΙΤΣΙΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	ΚΩΣΤΑΣ ΠΙΤΣΙΚΟΠΟΥΛΟΣ	1932	ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙ

Α' ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΡΟΥΜΛΟΥΚΙΟΥ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2000- 01

Επιμέλεια εξώφυλλου: Κωστόπουλος Αναστάσιος

Επιμέλεια βιβλίου: GRAFICO - ΑΙΧΜΗ

Εθν. Αντίστασης 15 (Νέος πεζόδρομος)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ - τηλ (0333 27.442)

Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία: Τυπογραφείο Σιδηρόπουλου Κων/νου

Βετσοπούλου 86 - ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

τηλ. (0333) 23.420

ΔΗΜΟΣΙΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

398.0

